

Vlaams
Parlement

stuk **1395** (2011-2012) – Nr. 3
ingediend op 20 februari 2012 (2011-2012)

Ontwerp van decreet

houdende de organisatie van kinderopvang
van baby's en peuters

Hoorzitting

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid
uitgebracht door mevrouw Griet Coppé,
de heer Felix Strackx en mevrouw Lies Jans

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Tom Dehaene.

Vaste leden:

de heer Tom Dehaene, de dames Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
mevrouw Marijke Dillen, de heren Felix Strackx, Erik Tack;
de heer Peter Gysbrechts, mevrouw Vera Van der Borght;
de dames Mia De Vits, Else De Wachter;
de dames Lies Jans, Helga Stevens;
mevrouw Ulla Werbrouck;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Griet Coppé, Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
de dames Gerda Van Steenberge, Linda Vissers, de heer Wim Wienen;
de dames Gwenny De Vroe, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Goedele Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Stukken in het dossier:

- 1395** (2011-2012) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
– Nr. 2: Advies van het Kinderrechtencommissariaat

INHOUD

I. Hoorzitting van woensdag 25 januari 2012.....	6
1. Uiteenzetting door de heer Jan Bosmans, sectorcoördinator Bijzondere Jeugdzorg, Gezinsondersteuning en Kinderopvang, Vlaams Welzijnsverbond	6
1.1. Uitgangspunten voor de kinderopvang	6
1.2. Een decreet wordt op zijn uitvoering beoordeeld	7
1.3. Komt het tot schaalvergroting?	7
1.4. Lokaal loket kinderopvang	8
1.5. Bijkomende budgettaire inspanningen en de toekomstige subsidiëring	8
1.6. Vergunningsplicht en vergunningsvoorwaarden	9
1.7. De positie van de diensten voor onthaalouders.....	9
1.8. Kinderopvang organiseren is sociaal ondernemen	9
1.9. Geen uitbreiding zonder kwaliteitsverbetering.....	10
2. Uiteenzetting door mevrouw Evelien Grefhorst, sectorcoördinator Kinderopvang, Pluralistisch Platform Jeugdzorg.....	10
2.1. Pluralistische werkgeversfederatie	10
2.2. Intenties van het ontwerp van decreet	10
2.3. Leefbaarheid.....	10
2.4. Draagkracht	10
2.5. Vereenvoudiging	11
2.6. Toegankelijkheid.....	11
2.7. Kwaliteit	11
2.8. Brussel	11
2.9. Ondernemen	12
2.10. Beleidsafstemming	12
2.11. Conclusies.....	12
3. Vragen.....	12
4. Uiteenzetting door mevrouw Lutgard Vrints, attaché studiedienst, Gezinsbond	15
4.1. Positieve elementen	15
4.2. Aanpassingen gevraagd	16
5. Uiteenzetting door de heer Jan Peeters, algemeen directeur VBJK, Expertisecentrum voor opvoeding en kinderopvang.....	17
5.1. Een belangrijke stap voorwaarts	17
5.2. Nood aan kinderopvang van hoge kwaliteit.....	17
5.3. Is men klaar om het decreet te implementeren?.....	18
5.3.1. Kwalificatiebeleid	18
5.3.2. Toegankelijkheid	18
5.3.3. Uitdagingen.....	18
6. Vragen.....	19

II. Hoorzitting van woensdag 1 februari 2012.....	22
1. Uiteenzetting door mevrouw Ann Lobijn, stafmedewerker Kinderopvang en Gelijkekansenbeleid en verantwoordelijke samenwerkingsverband vzw VVSG-Diensten voor onthaalouders.....	22
1.1. Lokale besturen en kinderopvang	22
1.2. Regisseur van het lokale kinderopvangbeleid.....	22
1.3. Lokaal bestuur en brandveiligheid	24
1.4. Lokaal bestuur en handhaving.....	24
1.5. Lokaal bestuur als organiserend bestuur van kinderopvang.....	25
1.6. Bezorgdheden	25
2. Uiteenzetting door mevrouw Elke Verdoodt, directeur Kinderopvang KAV vzw en mevrouw Mia Houthuys, directeur Landelijke Kinderopvang.....	26
2.1. Kansen.....	26
2.2. Vragen.....	26
2.3. Lokaal loket kinderopvang	27
2.4. Samenwerkende onthaalouders.....	27
2.5. Statuut voor onthaalouders	27
3. Vragen van de leden.....	27
4. Uiteenzetting door mevrouw Griet Briels, stafmedewerker Armoedebeleid, en de heer Swa Schyvens, Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen	32
5. Uiteenzetting door mevrouw Marijke Chielens, voorzitter van drie organiserende besturen met vestigingsplaatsen in Brussel.....	34
5.1. Algemeen	34
5.2. Capaciteit en opnamebeleid	34
5.3. Franstalig aanbod.....	35
5.4. Taalvoorwaarden	35
5.5. Aandachtspunten.....	35
6. Vragen	36
7. Uiteenzetting door mevrouw Dany Depreitere, voorzitter, en mevrouw Ann Veys, juridisch adviseur UnieKO.....	37
7.1. Subsidiëring	37
7.2. Ondernemen in de kinderopvang	38
7.3. Europatoets	39
7.4. Aandacht voor groei	39
7.5. Kwaliteit	40

8. Uiteenzetting door de heer Bruno Vanobbergen, Kinderrechtencommissaris, en mevrouw Leen Ackaert, medewerker Kinderrechtencommissariaat ...	41
8.1. Vijf overwegingen	41
8.1.1. Kinderopvang en een integraal kindbeleid.....	41
8.1.2. Kinderopvang als basisrecht voor alle kinderen.....	41
8.1.3. Het belang van het kind.....	42
8.1.4. Een kwaliteitsvol kinderopvangbeleid.....	42
8.1.5. Het recht op participatie.....	42
9. Vragen van de leden.....	43
Gebruikte afkortingen	46

Op woensdag 25 januari 2012 en woensdag 1 februari 2012 hield de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid een hoorzitting over het ontwerp van decreet houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters.

Tijdens de eerste hoorzitting hoorde de commissie de heer Jan Bosmans, sectorcoördinator Bijzondere Jeugdzorg, Gezinsondersteuning en Kinderopvang, Vlaams Welzijnsverbond, mevrouw Evelien Grefhorst, sectorcoördinator Kinderopvang, Pluralistisch Platform Jeugdzorg, mevrouw Lutgard Vrints, attaché studiedienst, Gezinsbond en de heer Jan Peeters, algemeen directeur VBJK, Expertisecentrum voor opvoeding en kinderopvang.

Tijdens de tweede hoorzitting hoorde de commissie mevrouw Ann Lobijn, stafmedewerker Kinderopvang en Gelijkekansenbeleid, verantwoordelijke samenwerkingsverband vzw VVSG-Diensten voor onthaalouders, mevrouw Elke Verdoodt, directeur Kinderopvang KAV vzw en mevrouw Mia Houthuys, directeur Landelijke Kinderopvang, mevrouw Griet Briels, stafmedewerker Armoedebeleid, en de heer Swa Schyvens, Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, mevrouw Marijke Chielens, voorzitter van drie organiserende besturen met vestigingsplaatsen in Brussel, mevrouw Dany Depreitere, voorzitter, en mevrouw Ann Veys, juridisch adviseur UnieKO en de heer Bruno Vanobbergen, Kinderrechtencommissaris, en mevrouw Leen Ackaert, medewerker Kinderrechtencommissariaat.

I. HOORZITTING VAN WOENSDAG 25 JANUARI 2012

1. Uiteenzetting door de heer Jan Bosmans, sectorcoördinator Bijzondere Jeugdzorg, Gezinsondersteuning en Kinderopvang, Vlaams Welzijnsverbond

De heer *Jan Bosmans* noemt het ontwerp van decreet degelijk en zelfs historisch. Kinderopvang heeft transparante en coherente regelgeving nodig. De spreker verwijst naar de website van zijn organisatie voor de eerdere standpunten en nota's over dit dossier. Het ontwerp van decreet lijkt een meer dan verdienstelijke voorzet om de toegankelijkheid en de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren en de rechtszekerheid van de opvangvoorzieningen te verzekeren. Het kan orde scheppen in de chaos van regels en richtlijnen die in de loop van de jaren gegroeid is, en de garanties voor een goede en duurzame dienstverlening bieden aan de gebruikers. Positief daarbij is de erkenning van de verschillende functies. Naast een zorgvuldige en consequente uitvoering, zal het decreet nog de bijkomende inzet van substantiële middelen vergen. Het belang van de positie van stabiele en professionele social-profitvoorzieningen in Vlaanderen is het uitgangspunt van het verdere betoog van de spreker.

1.1. Uitgangspunten voor de kinderopvang

Het is positief dat ouders het recht op een kwaliteitsvolle kinderopvang kunnen uitoefenen, zoals eerder vastgelegd in het Vlaamse regeerakkoord en de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin 2009-2014 (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 191/1). Het ontwerp van decreet verwijst naar een feitelijke behoefte aan kinderopvang en dat vindt het Vlaams Welzijnsverbond een juiste invulling van het genoemde recht. Kinderopvang is een bevoegdheid van het beleidsdomein Welzijn, maar de rol van de lokale social-profitinitiatieven is essentieel. De ontwikkeling van kinderen staat centraal. Voor andere belangrijke, bijkomende of indirecte opdrachten blijft kwaliteit het uitgangspunt en moeten bijkomende middelen toegekend worden.

Kinderopvang is een professionele dienstverlening met aandacht voor competenties en voor een kwaliteitsvolle en beschikbare omkadering en ondersteuning. Het duurzame karakter is heel belangrijk. Ook vanuit kostenstandpunt is het effectiever om een duurzame, gesubsidieerde kinderopvang uit te bouwen dan om op het eerste gezicht goedkope systemen op te starten die achteraf bijgestuurd moeten worden.

Het Vlaams Welzijnsverbond wil het maatschappelijk verantwoord en sociaal ondernemen in de kinderopvang stimuleren. Zoveel mogelijk inkomensgerelateerd betalen invoeren in de kinderopvang is een goede keuze, en een logische consequentie van het veralgemeende hanteren van de drie functies. Naast de ondersteuning van werkende ouders en ouders op zoek naar werk, heeft kinderopvang ook een bijzondere betekenis voor de ontwikkeling van het jonge kind, en zeker voor de stimulering daarvan bij kinderen uit een kansarm milieu.

Het Vlaams Welzijnsverbond betreurt wel dat de opvang van baby's en kleuters decretaal gescheiden wordt van de buitenschoolse opvang, en hoopt dat er snel een decreet komt voor de buitenschoolse kinderopvang, dat naadloos aansluit bij de opvang van jonge kinderen en dat dwarsverbindingen legt met andere welzijnssectoren als preventieve gezinsondersteuning of jeugdhulp, en met andere beleidsdomeinen als Onderwijs en Werk.

Het Vlaams Welzijnsverbond verwacht van de overheid dat ze zich richt op haar kerntaken, zijnde goede regelgeving en toereikende financiering. Administratieve lastenverlaging, deregulering en verdere responsabilisering van de initiatiefnemers zijn de uitgangspunten. Lastenvermindering in plaats van het opleggen van allerlei bijkomende administratieve en nutteloze verplichtingen of procedures. Daarom moeten die permanent afgepunt worden en getoetst op hun waarde.

De spreker wijst erop dat de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen tegen 2020, de invoering van het statuut voor de onthaalouders, de veralgemeende invoering van de vergunningsplicht, de uitbreiding van het inkomensgerelateerde werken, en de verdere harmonisering van loon- en arbeidsvoorwaarden, niet mogelijk zullen zijn zonder het vrijmaken en goedkeuren van substantiële, bijkomende middelen voor de kinderopvang.

Voor het Vlaams Welzijnsverbond is de bijdrage van de veelal kleine initiatiefnemers en organisaties wezenlijk bij de uitwerking van het ontwerp van decreet. Kwaliteitsvolle kinderopvang, die de draagkracht van elk kind en de verwachtingen van ouders en samenleving als uitgangspunt neemt, kan niet zonder duurzame, competente en leefbare initiatiefnemers en organisaties. Het is vooral daar, op de dagelijkse werkvloer, dat de professionele expertise wordt opgebouwd en gerealiseerd.

1.2. Een decreet wordt op zijn uitvoering beoordeeld

Uiteindelijk zal het ontwerp van decreet op zijn uitvoering worden beoordeeld, maar tot nu toe ontbreekt alle informatie over de uitvoeringsbesluiten en de totale kosten. Zowel voor de gebruikers als voor de organisatoren blijven er veel vragen. Wat zal het effect zijn van het doelgroepenbeleid, van de voorrangsregels, van het betalen volgens opvangplan enzovoort? Zijn de leefbaarheid en de groeikansen van de voorzieningen verzekerd? Wordt het landschap transparanter? Wordt er naast een kwantitatief groeipad ook een kwalitatief verbeteringsproces opgestart, of blijft het bij borgen van het huidige kwaliteitspeil, met de bekende verschillen? Over dit alles kan het Vlaams Welzijnsverbond nog geen standpunt formuleren.

De aanhoudende onzekerheid creëert onrust in de sector. Doemscenario's duiken op en de positieve houding dreigt om te slaan in frustratie en weerstand. Dat is niet onlogisch als noch de gebruikers, noch de voorzieningen betrokken worden bij de uitvoering. Zonder vooruitzichten kan een organisator geen duurzaam langetermijnbeleid uitwerken, met alle mogelijke gevolgen van dien voor de continuïteit en de kwaliteit van het aanbod.

1.3. Komt het tot schaalvergroting?

Met het ontwerp van decreet wil de Vlaamse overheid ook efficiëntiewinst realiseren, maar zal dat ook een schaalvergroting inhouden? Het Vlaams Welzijnsverbond is daar op

zich niet tegen, op voorwaarde dat het gaat om bestuursentiteiten, en niet de dagelijkse werking voor kinderen en gezinnen, en dat de schaalvergroting organisch kan groeien op vrijwillige basis. Opgelegde samenwerking of fusie is niet wenselijk, omdat te veel energie naar de reorganisatie gaat. Lokale monopolies zijn niet wenselijk.

In de tekst van het ontwerp van decreet staan geen verwijzingen naar concrete maatregelen op dit vlak, maar bepaalde termen doen wel vermoeden dat er achter de algemene bepalingen toch al duidelijke sporen voor de organisatie van de opvang gekozen zijn. De spreker noemt 'lokaal niveau', 'lokaal bestuur', 'netwerking' en 'zorgregio'. Of de overheid een stimuleringsbeleid zal voeren dan wel schaalvergroting volgens vaste criteria zal opleggen, is echter niet duidelijk. Het Vlaams Welzijnsverbond pleit voor het voortbestaan van kleine, autonome voorzieningen in de private social profit.

1.4. *Lokaal loket kinderopvang*

De bepalingen over het lokaal loket kinderopvang in het ontwerp van decreet en de toelichting zijn aanvaardbaar: er blijft ruimte voor het private initiatief en de beheersautonomie van de voorzieningen. Terecht wordt in het lokale overleg de organisator van het loket aangewezen. In praktijk zal veel afhangen van de invulling van het begrip 'regiefunctie'. Voor het Vlaams Welzijnsverbond staat regie voor samenwerking, procesbegeleiding en overleg met alle stakeholders. Aansturing, beslissingsrecht en toewijzing van plaatsen vallen daar niet onder. Een regierol is geen vrijkaart voor het loket als beslissingsorgaan. Het Vlaams Welzijnsverbond stelt echter vast dat sommige lokale besturen een centraal toewijzingssysteem voorbereiden, wat moeilijk te rijmen is met het respect voor het opnamebeleid van de individuele voorzieningen en de keuzevrijheid van ouders. Bij de bekendmaking en uitbouw van een centraal registratiesysteem moet Kind en Gezin niet enkel lokale besturen betrekken maar alle geïnteresseerde initiatiefnemers. Tot slot blijven er vragen over het toezicht op de werking en de neutraliteit van het lokaal loket. Jaren na de installatie van het lokaal overleg zijn er nog altijd gemeenten die geen of geen goed werkend overleg hebben. Transparante en gegarandeerde betrokkenheid van alle actoren is heel belangrijk.

1.5. *Bijkomende budgettaire inspanningen en de toekomstige subsidiëring*

De bron van onrust en frustratie is en blijft de onduidelijkheid over de toekomstige subsidie. Het ontwerp van decreet legt een drietrappensysteem vast, met een minimale omschrijving van de subsidievoorwaarden, terwijl de concrete uitvoering en de bedragen onbekend blijven. Hoe kan een voorziening, groot of klein, zich voorbereiden op een dergelijke ingrijpende hervorming als zij geen zicht heeft op haar toekomstige middelen en opdrachten? Alleszins is een herverdeling van bestaande subsidies voor het Vlaams Welzijnsverbond uitgesloten. Het Vlaams Welzijnsverbond wenst dat de decreetgever het bestaande netwerk van erkende kinderopvanginitiatieven garanties geeft.

De trappen in het systeem zijn gekoppeld aan verschillende subsidievoorwaarden. Vooral de hogere subsidie in trap 3, die gelegeitimeerd wordt met de strijd tegen kansarmoede, zal voor de meeste voorzieningen nieuwe opdrachten meebrengen. De uitbouw van de sociale functie is namelijk meer dan voorrangregels naleven. De begeleiding van kansarme gezinnen is werkintensief. Niet ten onrechte is in het overleg in voorbereiding op het ontwerp van decreet voorgesteld om die extra inspanningen beter te honoreren. Als voor die bijkomende opdracht in trap 3 geen middelen worden vrijgemaakt, is het niet ondenkbaar dat nu erkende voorzieningen zullen opteren voor de subsidievoorwaarden van trap 2, waardoor heel wat kennis onbenut blijft.

Het is absoluut noodzakelijk dat het nieuwe subsidiesysteem in overleg met de sector wordt uitgewerkt. De vrees van het Vlaams Welzijnsverbond is echter dat al een aantal keuzes gemaakt zijn, die onvoldoende geënt zijn op de realiteit van de opvang en nog

moeilijk bij te sturen zijn. Het toekomstige subsidiesysteem zal alvast in een gedifferentieerd subsidiebedrag afhankelijk van capaciteit, bezetting en de leeftijd en anciënniteit van het personeel moeten voorzien. Ook het huidige indexeringsysteem van de enveloppen moet dringend aangepast en gewijzigd worden.

1.6. Vergunningsplicht en vergunningsvoorwaarden

Door de complexe staatstructuur van België is de veralgemeende vergunningsplicht niet volledig sluitend. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest vallen personen en niet-Nederlandstalig georganiseerde voorzieningen niet onder het toepassingsgebied van het ontwerp van decreet. Mogelijk gevolg is dat er heel wat Franstalige opvangplaatsen, die nu onder Kind en Gezin ressorteren verloren gaan, terwijl er in Brussel nu al een schrijnend tekort aan opvangplaatsen is. Overleg met de Brusselse overheid en ONE moet een oplossing brengen.

De vergunningsvoorwaarden zijn in het ontwerp van decreet vrij breed omschreven. Zoals voor andere elementen is de concrete invulling nog niet bekend. De brede definities laten toe meer voorwaarden in te bouwen dan bij de voorbereiding werden voorgesteld. Principes die al vastliggen, kunnen nog op zeer uiteenlopende manieren worden ingevuld, met verregaande gevolgen voor de werking. Voorbeelden zijn de impact van de ratio's op het vereiste personeelskader, en de kwalificatie-eisen. Ook daarover is verder overleg met de sector nodig.

1.7. De positie van de diensten voor onthaalouders

Voor de gezinsopvang, en dan vooral voor de erkende diensten voor onthaalouders, zijn de wijzigingen die het ontwerp van decreet meebrengt, ingrijpend. Zij worden gevat onder de algemene noemer 'organisator'. Dat houdt zeker kansen in voor de uitbouw van een polyvalenter kinderopvangaanbod. Maar de vraag is of deze nieuwe visie wel aansluit op de specifieke werking van de gezinsopvang. Voorlopig is onduidelijk welke bijkomende opdrachten de diensten in de toekomst zullen moeten opnemen en onder welke voorwaarden. Taken als pedagogische begeleiding, trajectbegeleiding van onthaalouders in opleiding, begeleiding van kansarme gezinnen of inclusieve opvang van kinderen met bijzondere zorgbehoeften, verzwaren nog de taakbelasting van de dienstverantwoordelijken, die nu al nu ontoereikend gesubsidieerd worden.

Bijkomend probleem is het sui-generisstatuut van de onthaalouders. De overheid heeft de intentie om het te verbeteren, in het beste geval tot een volwaardig werknemersstatuut, maar zolang hiervoor geen concrete plannen voorliggen is het voor de diensten koffiedik kijken. Zij kunnen in de huidige omstandigheden onmogelijk de impact van een statuutwijziging en het bijkomende werk als werkgever inschatten.

1.8. Kinderopvang organiseren is sociaal ondernemen

Het Vlaams Welzijnsverbond betreurt de beslissing van de Vlaamse Regering om kinderopvang niet als een dienst van algemeen belang op te vatten in het kader van de Europese Dienstenrichtlijn. Dat impliceert immers dat kinderopvang een economische activiteit is, terwijl het Vlaams Welzijnsverbond haar uitdrukkelijk ziet als een vorm van sociaal ondernemen zonder winstbejag. Het ontwerp van decreet sluit niet uit dat kinderopvang een louter economische activiteit wordt. In trap 1 van het subsidiesysteem kan een vergunde voorziening die geen beroep doet op subsidies, nog steeds werken volgens winstgedreven marktprincipes. Dat is onaanvaardbaar. Op die manier kan toch nog kinderopvang met twee snelheden ontstaan, wat niet echt strookt met de algemene uitgangspunten van het ontwerp van decreet. Het feit dat er minimale vergunningsvoorwaarden aan elke initiatiefnemer worden opgelegd, vermijdt niet dat op het terrein een kloof dreigt tussen de zuiver commerciële en de niet winstgedreven initiatieven.

1.9. *Geen uitbreiding zonder kwaliteitsverbetering*

Er is een groeiende behoefte aan kinderopvang. De moeizame zoektocht van veel ouders naar geschikte kinderopvang en de lange wachtlijsten in de voorzieningen spreken voor zich. Het Vlaams Welzijnsverbond is dan ook tevreden met het engagement van de overheid om het plaatsaanbod tegen 2020 gevoelig uit te breiden. Het Vlaams Welzijnsverbond vraagt echter ook een soortgelijk groeipad voor kwaliteitsverbetering. De nieuwe vergunningsvoorwaarden leggen de lat relatief hoog, en er wordt terecht verwezen naar het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen en de kwaliteitszorg in de voorzieningen. Om de beoogde kwaliteitsversterking te realiseren vraagt het Vlaams Welzijnsverbond dat de Vlaamse overheid op termijn ook de nodige voorwaarden schept. Een aangepaste personeelsondersteuning en financiële ondersteuning zijn nodig.

2. Uiteenzetting door mevrouw Evelien Grefhorst, sectorcoördinator Kinderopvang, Pluralistisch Platform Jeugdzorg

2.1. *Pluralistische werkgeversfederatie*

Mevrouw *Evelien Grefhorst* legt uit dat het Pluralistisch Platform Jeugdzorg een pluralistische werkgeversfederatie is in de sectoren kinderopvang, gezins- en opvoedingsondersteuning, en jeugdzorg. Het maakt deel uit van het Verbond Sociale Ondernemingen. Wat kinderopvang betreft, zijn zowel erkende en gesubsidieerde werkgevers, als zelfstandigen aangesloten. De groot- en kleinschalige organisaties en de openbare en private besturen waar het om gaat, zijn samen goed voor ongeveer 3500 werknemers en 13.000 kindplaatsen.

2.2. *Intenties van het ontwerp van decreet*

Het ontwerp van decreet heeft terecht aandacht voor leefbaarheid, draagkracht, vereenvoudiging, toegankelijkheid en kwaliteit, maar in de financiële middelen waarmee al die positieve intenties moeten waargemaakt worden, is sinds de eerste ‘green paper’ in 2009 nooit enig inzicht gegeven. Hun haalbaarheid is dan ook moeilijk te beoordelen. Bij gebrek aan budgettair inzicht is onduidelijk of de bouwtekening een villa, rijwoning, dan wel een schuurtje zal opleveren.

2.3. *Leefbaarheid*

Een simulatie op de site van het Agentschap Ondernemen leert dat het momenteel, behalve voor de gesubsidieerde sector, moeilijk leefbaar is om de lonen volgens de barema's van paritair comité 331 uit te betalen, tenzij een opvangvoorziening werkt met zelfstandigen, maar daar is PPJ geen voorstander van. Ook het komende werknemersstatuut van de onthaalouders zorgt voor complicaties en hogere kosten. Verder zorgt de vergrijzing voor toenemende vrijstelling van arbeidsprestaties, waarbij de vervangingen alweer kosten met zich meebrengen. Afhankelijk van de hoogte van de subsidiebedragen zal blijken of een opvangvoorziening draaiende houden leefbaar is. Vergeleken met andere Europese landen, besteedt België geen erg hoog percentage van het bbp aan kinderopvang.

2.4. *Draagkracht*

De draagkracht zal sterk afhangen van het aantal kinderen per begeleider. Maximum acht als groepsgrootte vindt PPJ in elk geval te veel. Het Europese gemiddelde ligt immers eerder rond de vier. De lagere ratio's waarvan sprake in de eerdere visienota, zijn verdwenen uit het ontwerp van decreet. PPJ mist in het ontwerp van decreet aandacht voor de draagkracht van het personeel en voor het verschil dat de schaal van een organisatie betekent voor dienstverantwoordelijken, leidinggevenden en directeuren.

2.5. Vereenvoudiging

Vereenvoudiging moet leiden tot meer transparantie voor ouders. PPJ vreest dat de voorgenomen hervorming van de subsidiëring, waarvoor de bedragen nog niet bekend zijn, leidt van het huidige tweesporenbeleid naar een versnipperd meersporenbeleid, waarbij de overheid tegelijk meer uitgeeft en het aanbod voor kwetsbare groepen verschaalt. Wie vergund is, heeft met de voorgestelde subsidiëring vele mogelijkheden en mogelijke vormen om kinderopvang aan te bieden. Bijvoorbeeld commerciële opvang met een eigen prijssetting en gericht op een zelf te bepalen doelgroep, een inkomensgerelateerd aanbod voor werkende ouders, een specifiek aanbod voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen, samenwerkende onthaalouders die groepsopvang aanbieden, opvang die werknemers in dienst heeft, opvang die dit niet kan of wil betalen en met andere zelfstandigen samenwerkt of vrijwilligers inzet. Er rijzen vragen over onder meer de mogelijkheid om in trap 1 commerciële opvang uit te werken, over de programmering van de inkomensgerelateerde opvang, over de termijn waarbinnen de subsidies gelijkgetrokken worden en over het aanbod ten behoeve van maatschappelijk kwetsbare gezinnen, dat pas expliciet vanaf trap 3 in de voorwaarden is opgenomen.

2.6. Toegankelijkheid

Wat de toegankelijkheid betreft, merkt PPJ op dat er twee kanten zitten aan de regel ‘reserveren is betalen’. Hij is goed voor de leefbaarheid van de voorziening maar niet noodzakelijk voor kwetsbare gezinnen. PPJ vraagt zich af waarom de opname van een aanbod voor kwetsbare gezinnen pas vanaf trap 3 gesubsidieerd wordt. Dat lijkt in tegenspraak met het belang dat maatschappelijk kwetsbare gezinnen krijgen in de memorie van toelichting en met de sensibilisering die de voorbije jaren plaatsvond over de sociale functie van kinderopvang. PPJ pleit er ook voor dat het voorrangbeleid aangepast kan worden door de voorziening zelf aan de hand van lokale en regionale verschillen.

2.7. Kwaliteit

PPJ vraagt zich af of iedereen voor de gelijke eisen ook gelijke rechten in de plaats zal krijgen, meer bepaald op het vlak van subsidiëring. Is gelijkschakeling haalbaar en, zo ja, hoelang zal het duren voor het zover is? De spreker wijst op de bijkomende kosten die meegebracht worden door de competentievereisten voor het personeel, meer bepaald de vormingskosten en de pedagogische bachelorfunctie, door de uitwerking van een kwaliteitsbeleid voor iedereen, en door de ratio of groepsgrootte. Vraag is ook of door een programmering van de inkomensgerelateerde opvang iedereen die dat wenst zal kunnen instappen in de inkomensgerelateerde opvang. Voor werkgevers is een hogere subsidie vereist om een inkomensgerelateerd aanbod te kunnen doen, dan voor samenwerkende zelfstandigen.

De spreker attendeert erop dat juist voor kansengroepen het rendement van de opvang van hoge kwaliteit op jonge leeftijd groter is dan voor modale gezinnen. Wat de inspectie betreft, pleit PPJ ervoor om die te beperken tot de Vlaamse overheid. PPJ merkt op dat er een uitgebreid hoofdstuk is uitgewerkt in het ontwerp van decreet over handhaving met mogelijke sancties, maar nergens zijn incentives terug te vinden. Hoe wordt de sector gemotiveerd tot verandering?

2.8. Brussel

PPJ sluit zich ook aan bij de vaststelling dat Brussel meer betaalbare opvang nodig heeft. Werd in dat verband de Brusseltoets uitgevoerd op het ontwerp van decreet? Verder vraagt PPJ aandacht voor de afstemming met ONE voor de huidige Franstalige plaatsen en voor de aansluiting op het Nederlandstalig onderwijs. Een minimale voorrang voor Nederlandstalige gezinnen zou mogelijk moeten zijn.

2.9. *Ondernemen*

Voortaan zal elke opvangvoorziening een ondernemersreflex moeten hebben. De leefbaarheid zal mogelijk schaalvergroting vereisen, maar dat hoeft geen probleem te zijn als de werking kleinschalig blijft. Er is nog werk aan het huidige werknemersbestand in de opvang van kinderen tussen 0 en 2 jaar, want dat is in België voornamelijk laagopgeleid, deeltijds en vrouwelijk. PPJ is er niet voor om commerciële initiatieven ruimte te geven en vindt kinderopvang evenmin een sector voor sociale tewerkstelling. Kinderopvang is een basisvoorziening, net als onderwijs. PPJ wenst een volledig inkomensgerelateerd aanbod voor iedereen. In het kader van een stabiel en kwaliteitsvol aanbod van opvang pleit PPJ daarom voor de verplichting om een rechtspersoonlijkheid te bezitten en voor sociaal ondernemerschap. PPJ wil de maatschappelijke vraag bedrijfsmatig aanpakken, waarbij winst niet het primaire doel is en wordt geherinvesteerd in de sector zelf.

2.10. *Beleidsafstemming*

Verder is afstemming nodig van het ontwerp van decreet met de buitenschoolse kinderopvang, met het kleuteronderwijs, met de jeugdzorg, met de preventieve gezinsondersteuning, met de jeugddiensten binnen Cultuur en met de Brusselse ONE. PPJ vraagt zich af of geen intersectorale toetsing nodig is.

2.11. *Conclusies*

De sprekerster zegt tot besluit dat men op lange termijn moet denken of men kinderopvang ziet als kostenpost dan wel als investering. Het is gebleken dat kwaliteitsvolle opvang loont als bijdrage in de ontwikkeling van kinderen. Toegankelijke en betaalbare opvang levert een maatschappelijke kostenbesparing op omdat de arbeidsparticipatie van vrouwen toeneemt en ze hun kinderwens minder lang uitstellen. De sprekerster verwijst naar recent onderzoek van de Groningse professor Mills. Tot slot herhaalt mevrouw Evelien Grefhorst haar verzoek om financieel inzicht en haar pleidooi voor afstemming.

3. *Vragen*

Mevrouw *Griet Coppé* vraagt hoe de sprekers de transitie naar het nieuwe systeem zien.

Mevrouw *Vera Van der Borgh*t vindt dat kinderopvang in de eerste plaats nodig is voor mensen die gaan werken, hoe belangrijk de sociale functie ook is. Tegenover de opvoedingswinkels, die er moeilijk in slagen de sociaal zwakkeren te bereiken, stelt zij het door haar gewaardeerde, laagdrempelige initiatief Baboes in Brussel, dat ook de ouders zelf betreft. Zou men de middelen van de opvoedingswinkels daarom niet beter in die richting oriënteren? Welk zicht hebben de sprekers op de kosten van de toekomstige kinderopvang voor voorzieningen, ouders en overheid? Hoe staan ze tegenover de uitbesteding van de inspectie aan een externe partner? Hoe kan men de toegankelijkheid van het lokale loket verzekeren in grote steden? Blijft het niet best in handen van de lokale overheid, op voorwaarde dat neutraliteit en vrije keuze gegarandeerd worden? Wat als men de ouders zou subsidiëren in de plaats van de voorzieningen?

Mevrouw *Lies Jans* roept de belofte van de minister in herinnering om snel uitvoeringsbesluiten voor te stellen. Zien de sprekers de veralgemening en uniformiteit van de vergunning wel of niet als een administratieve vereenvoudiging? Hoe kan de subsidiëring in de praktijk vereenvoudigd worden? Het lid treedt het pleidooi voor zorgvuldige en consequente uitvoering bij. Moet voor PPJ de hele opvang inkomensgerelateerd worden of zijn er andere mogelijkheden om de tekortschietende toegang van sociaal zwakkeren te verbeteren? Zij sluit zich, in het licht van de verwachte toename van het aantal erkende initiatieven, aan bij de vraag over externe inspectie. En hoe moeten de rollen van de lokale overheid als regisseur (lokaal loket) en actor (initiatiefnemer) afgebakend worden? Waarom is PPJ bang dat het nieuwe model de huidige subsidiecomplexiteit niet vereenvoudigt?

De heer *Paul Delva* vindt het niet erg dat veel anderstalige ouders een beroep doen op Nederlandstalige kinderdagverblijven, op voorwaarde dat ook de Nederlandstalige ouders die in Brussel wonen, hun gading vinden. In de praktijk houden de initiatieven daar rekening mee maar tegelijk staat de huidige wetgeving discriminatie op basis van taal niet toe. Het lid pleit er dan ook voor om te onderzoeken of de voorrang decretaal geregeld kan worden.

Verder zijn er in Brussel ongeveer 3000 kindplaatsen die onder het toezicht van Kind en Gezin vallen, maar waar de begeleiders feitelijk eentalig Franstalig zijn. Taalkennis komt echter niet als vergunningsvoorwaarde voor in het ontwerp van decreet. Dat is juridisch voorzichtiger dan wat in het voorontwerp stond, maar gaat wel ten koste van de doelstellingen. Het lid vraagt aandacht daarvoor.

Mevrouw *Mieke Vogels* vindt de vraag wat de inspectie inspecteert belangrijker dan wie dat doet, zeker gezien het ontwerp eerder controlerend dan stimulerend opgevat is. Wat verstaan de sprekers onder kwaliteit en hoe kan men haar meten?

Mevrouw *Mia De Vits* staat achter de goede intenties maar alles zal afhangen van de uitvoeringsbesluiten. Even belangrijk als de noodzakelijke toename van het aantal plaatsen is de kwaliteit. Hoe hoog moet volgens het Vlaams Welzijnsverbond de lat worden gelegd voor de kwalificatievereisten? Hoe ziet men het groeipad? Het huidige gemiddelde van 17 percent lijkt het lid alvast onvoldoende. Zij begrijpt dat de minister acht kinderen per begeleider niet ziet als norm maar als maximum, maar voor haar is het in elk geval te veel.

Zij betreurt met de spreker dat kinderopvang door Europa niet als dienst van algemeen belang wordt beschouwd. Moeten daarom in het ontwerp van decreet niet een aantal voorwaarden worden opgenomen, bijvoorbeeld een verbod op beursnotering?

Inspectie moet voor haar een overheidsmonopolie blijven, waar dan wel meer middelen moeten voor ingezet worden. De inhoud en de methode van de controle zijn wel aan herziening toe, maar de Vlaamse overheid heeft voldoende expertise in huis. Het lid is bang dat anders grote conglomeraten hun eigen controleorganen zullen oprichten en zichzelf evalueren. Dat is niet wenselijk.

Mevrouw *Marijke Dillen* vraagt of de heer Bosmans zijn acht aandachtspunten kan concretiseren in suggesties voor decreetgeving. Zij informeert, met het oog op de bespreking in de commissie, ook naar de andere aspecten waarover hij daarnaast nog bedenkingen had.

Mevrouw *Veerle Heeren* vindt het een grote verdienste van de minister dat er na 2,5 jaar eindelijk een ontwerp van kaderdecreet is. De uitvoering zal gebeuren volgens een stappenplan dat deze beleidsperiode overstijgt. Het lid peilt naar de ervaringen in Vlaanderen met de samenwerking in het kader van een lokaal loket kinderopvang. Die van haar zijn alvast positief. Gemeenten die dat willen, beschikken over de autonomie om een kinderopvangbeleid te voeren. Zijn op dat punt nog bijstellingen mogelijk en wenselijk?

Mevrouw *Khadija Zamouri* wijst op de vergroening die in Brussel aan de gang is, als gevolg waarvan de capaciteit in de kinderopvang schrijnende tekorten vertoont. Hoe beoordelen de sprekers de opname van een met Onderwijs analoge voorrangregeling voor kinderen van Nederlandstalige ouders, als bijkomend criterium in het ontwerp van decreet? Wat denken zij over de planning naast scholen van directe opvoedingsondersteuning in de vorm van het genoemde Baboes?

De heer *Tom Dehaene* heeft begrip voor de zorg om de uitvoeringsbesluiten. Het plan ziet er stevig en voldoende ruim uit, maar de uitvoering zal onder andere bepaald worden door de beschikbare middelen. Hij schat de levensduur van het kader op 20 tot 25 jaar,

waardoor er nog veel ruimte is voor latere bijsturing. Aansluitend bij mevrouw Heeren vraagt hij naar de ervaringen met lokale loketten op het internet. Welke waarde heeft een bij decreet geregelde aansluiting van onthaalouders bij een ondersteunende dienst voor de sprekers?

Wat de transitie betreft, pleit de heer *Jan Bosmans* voor een onderscheid tussen de lange termijn, waar het ontwerp van decreet op mikt, en de korte termijn. De sociale ondernemer wenst zeer snel duidelijkheid over wat de overheid concreet van hem verwacht en over de kosten en de risico's waar hij zich toe verbindt, en dat zowel op financieel als op kwaliteitsvlak. De herschikking bij de onthaalouders moet best gradueel gebeuren. Het Vlaams Welzijnsverbond hoopt alvast op veel overleg over de uitvoeringsvoorwaarden.

Wat de sociale functie betreft, is het goed dat zij in dit ontwerp van decreet wordt toegevoegd aan de economische en de educatieve, maar daarnaast komt opvoedingsondersteuning ook aan bod in de uitbouw van de preventieve gezinsondersteuning en die van de integrale jeugdhulp. Uiteraard moeten ouders de mogelijkheid tot ondersteuning krijgen maar die moet niet noodzakelijk door de kinderopvang zelf georganiseerd worden, dat kan bijvoorbeeld ook ambulant in samenwerking met een ckg. In Vlaanderen bestaan op dat vlak veel raakvlakken en mogelijkheden.

In een sluitende en maatschappelijk aanvaarde financiering wil het Vlaams Welzijnsverbond alle partners betrekken, zowel gebruikers als voorzieningen.

Mevrouw *Evelien Grefhorst* waardeert het omvattende karakter van het ontwerp van decreet maar denkt dat de uitvoering stapsgewijs moet aangepakt worden. Verder pleit PPJ voor een evenwicht tussen de functies en voor overleg en afstemming met overlappende sectoren. De kosten zijn zowel van belang voor de leefbaarheid als voor de toegankelijkheid.

Voor de heer *Jan Bosmans* moet de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de inspectie bij de Vlaamse overheid blijven, maar duizenden contactpunten zijn er natuurlijk veel. Als er in het nieuwe handhavingsmodel externe accreditatie of toezicht komt, moet die uitgaan van de responsabilisering van de initiatiefnemer op het vlak van kwaliteit. De band met het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen en de kwaliteitszorg in de voorzieningen is daarom goed. Een eventueel tussenniveau moet aan objectieve regels beantwoorden.

Ook voor mevrouw *Evelien Grefhorst* moet inspectie een verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid blijven. Zij wijst erop dat de decentralisering van de inspectie in Nederland praktische problemen meebrengt. PPJ denkt dat men de kwaliteit kan stimuleren via sociaal ondernemerschap, dat mensen daarvoor verantwoordelijk stelt.

De heer *Jan Bosmans* denkt dat algemene indicatoren voor kwaliteitsmeting mogelijk zijn. Ze moeten in dialoog met het werkveld bepaald worden. De opvolging verhoogt immers ook de werklast. Op de vraag van mevrouw *Mieke Vogels* of controle op veiligheid en hygiëne, die van opvangplaatsen kunstmatige laboratoria maakt die totaal verschillen van de thuiswerkelijkheid, de juiste weg is, antwoordt de heer *Jan Bosmans* dat de gevoeligheid voor in de media uitvergrote incidenten daar een van de oorzaken van is. Ondersteuning op dat vlak is wenselijk.

Het lokaal loket kinderopvang zoals voorgesteld in het ontwerp van decreet, vindt het Vlaams Welzijnsverbond een goede constructie, waarin het heel belangrijk is dat alle initiatiefnemers op gelijkwaardige wijze aanwezig zijn. Deze constructie maakt de scheiding van regie- en actorfunctie in elk geval mogelijk. Het Vlaams Welzijnsverbond is zeker en vast te vinden voor een internettoepassing, die men thuis, bij het OCMW, het ziekenhuis of de VDAB kan raadplegen. Er zijn zeker goede ervaringen in Vlaanderen met het lokale

overleg dat de basis vormt van het loket, maar niet overal. Er zijn grote verschillen. Het baart het Vlaams Welzijnsverbond zorgen hoe men op die plaatsen een loket gaat opzetten.

Mevrouw *Evelien Grefhorst* wijst op de positieve ervaring met de CKO-proefprojecten, maar zij stelt wel vast dat volledige neutraliteit niet bestaat. Belangrijkst is het proces, met de nadruk op samenwerking en overleg, in het bijzonder ten behoeve van de kwetsbare groepen.

De heer *Jan Bosmans* noemt de situatie in Brussel complex. Het Vlaams Welzijnsverbond is zich bewust van de spanning tussen capaciteit en Nederlandstaligheid. Het is niet aan de voorzieningen om die op te lossen met wachtlijsten of een voorrangssysteem, maar aan de politieke overheid. Hij verkiest beleidsoverleg met ONE, een ordonnantie in de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, en een decretale regeling als men die wenst.

Mevrouw *Evelien Grefhorst* stelt vast dat de Brusselse leden van PPJ wensen dat, binnen de taalmix en in het kader van een evenwichtig opnamebeleid, minstens de gezinnen waar Nederlands gesproken wordt, moeten gehoord worden. Om de Franstalige plaatsen die straks niet meer onder Kind en Gezin vallen, niet te laten verloren gaan, is overleg met ONE nodig.

De heer *Jan Bosmans* wijst op het genuanceerde advies van de Raad van State over de Dienstenrichtlijn. Kinderopvang is geen louter economische activiteit voor het Vlaams Welzijnsverbond en het vraagt dan ook of het nodig is dat die Europese toets voor alle vormen van kinderopvang moet doorgetrokken worden.

Mevrouw *Evelien Grefhorst* wijst erop dat een commerciële benadering alleen werkt zolang er schaarste is. De prijzen moeten dan ook hoog genoeg zijn voor leefbaarheid, wat mogelijk leidt tot onwenselijke segregatie. Vijf jaar marktwerking in Nederland heeft niet geleid tot hogere kwaliteit noch meer toegankelijkheid.

Mevrouw *Vera Van der Borcht* is het ermee eens dat integrale jeugdhulp, preventieve gezondheidszorg en kinderopvang naast elkaar worden gelegd met het oog op de sociale functie, maar blijft erbij dat de prioriteit in de kinderopvang vandaag, in een periode van budgettaire krapte, moet gaan naar de werkende ouders. Hoeft dat niet voor de sprekers? Is het niet efficiënter de sociale functie in één decreet goed te subsidiëren in de plaats van drie keer?

De heer *Jan Bosmans* onderstreept dat de drie functies essentieel zijn. De ontwikkelingskansen van een kind vormen daarbij het belangrijkste perspectief. De opvangvraag van werkende ouders is vooral een capaciteitskwestie, die daar niets aan verandert.

Op de vraag van de mevrouw *Mia De Vits* naar de rol van kinderopvang in de strijd tegen kansarmoede, antwoordt mevrouw *Evelien Grefhorst* dat ze de armoedetoets een goed idee vindt. De heer *Jan Bosmans* ziet al resultaten daarvan in het ontwerp van decreet en noemt de voorrangsregeling bij onvoldoende capaciteit, trap 3 en de inkomensrelatering. Dat neemt niet weg dat de armoedetoets permanent moet volgehouden worden.

4. Uiteenzetting door mevrouw Lutgard Vrints, attaché studiedienst, Gezinsbond

4.1. Positieve elementen

Mevrouw *Lutgard Vrints* legt uit dat de Gezinsbond, die de belangen van de gebruikers van kinderopvang vertegenwoordigt, blij is met een ontwerp van decreet dat alleen nog vergunde opvang mogelijk maakt en dat duidelijke en gelijke voorwaarden oplegt aan alle kinderopvanginitiatieven van hetzelfde type. De verschillen zijn op dit moment te groot en

onrechtvaardig in een context van schaarste. Andere belangrijke elementen zijn het recht op inspraak en dat op opvang zelf, al heeft de Gezinsbond, wat dat laatste betreft, vragen bij de term aantoonbare behoefte in de memorie van toelichting.

4.2. *Aanpassingen gevraagd*

De Gezinsbond vraagt wel de aanpassing van de norm voor gezinsopvang van acht tegelijk aanwezige kinderen per begeleider, al is de afwezigheid in het ontwerp van decreet van enige norm bij andere vormen evenzeer verontrustend. Een attest van draagkracht is geen goed alternatief. Ook de Raad van State vindt het niet evident om het attest van draagkracht valabel te maken. De norm is veel te hoog in het licht van de kwaliteitseisen en moet vervangen worden door maximum zes op piekmomenten. De Kinderrechten-coalitie staat achter die eis, samen met de Kinderrechtencommissaris en talrijke binnen- en buitenlandse experts.

De Gezinsbond is blij met de aandacht voor kwaliteit, de visie op pedagogisch beleid, de competentievereisten en de groeps grootte in de vergunningsvoorwaarden, al moeten die elementen nog geconcretiseerd worden in de uitvoeringsbesluiten vooraleer er positief over geoordeeld kan worden.

Wat de betaalbaarheid van de opvang voor alle gezinnen betreft, is het goed dat zij als doelstelling in het ontwerp van decreet ingeschreven is, maar de spreekster stelt wel enkele aanpassingen voor. Zo moeten tarieven volgens gezinsinkomen en gezinssamenstelling vergunningsvoorwaarden worden tegen een bepaalde streefdatum, die minstens in de memorie van toelichting moeten staan. Daarnaast vraagt de Gezinsbond om de tekst aan te passen door het aspect gezinssamenstelling toe te voegen aan de inkomensgerelateerde tarieven.

De Gezinsbond wil verder dat de tarieven zoals die nu in de erkende kinderopvang gelden niet substantieel hoger worden dan nu het geval is. Te dure opvang verkleint de kansen van voornamelijk laaggeschoolde vrouwen op werk. Verder vraagt de Gezinsbond om de dialoog met de ouders duidelijk in de uitvoeringsbesluiten vast te leggen. Dat is voor ouders met atypische werkuren zeker belangrijk wanneer het over het opvangplan gaat, vooral in het licht van de verplichte betaling na reservering. Zij hebben behoefte aan overleg over een snel aanpasbaar opvangplan op maat. Maar eigenlijk moet elk opvanginitiatief elke dag voldoende overleg en informatie-uitwisseling over het kind garanderen. De Gezinsbond verwacht ook dat de uitvoeringsbesluiten billijk zijn over de genoemde verplichte betaling na reservering, en bijvoorbeeld rekening houden met vakantie en ziekte.

Verder wenst de Gezinsbond dat naast werkgerelateerde voorrang tevens acute crisissituaties en pedagogische noden van gezinnen in de voorrangsregels voor de toegang tot de opvang worden opgenomen. De sociale functie mag niet verengd worden tot speciaal daarvoor gesubsidieerde initiatieven op trap 3.

Voorts vraagt de Gezinsbond het recht op inclusieve kinderopvang te garanderen door dat met zoveel woorden in de ontwerp tekst op te nemen, ofwel door programmering in te voeren die gebaseerd is op de werkelijk aanwezige zorgnoden in de regio, want de vrije mogelijkheid als gesubsidieerde module volstaat niet om aan alle noden te voldoen.

Wat Brussel betreft, is overleg met ONE erg nodig.

De Gezinsbond is tevreden met het lokaal loket, maar of het een verbetering wordt, hangt af van de invulling ervan, die niet alleen digitaal mag zijn. De Gezinsbond vindt het ook verontrustend dat wie niet ingaat op het aanbod van het loket, zijn recht op opvang verliest.

5. Uiteenzetting door de heer Jan Peeters, algemeen directeur VBJK, Expertisecentrum voor opvoeding en kinderopvang

5.1. Een belangrijke stap voorwaarts

De heer *Jan Peeters* drukt zijn tevredenheid uit over het ontwerp van decreet dat de voornaamste problemen van de kinderopvang aanpakt: het voert het recht op kinderopvang in, het harmoniseert de verschillende soorten kinderopvang op organisatorisch vlak en het introduceren één kwaliteitssysteem voor alle soorten voorzieningen, en het legt minimumvoorwaarden op voor kwalificatie en vorming. Positief is ook dat de memorie van toelichting het heeft over trajecten voor begeleiders in opleiding, en over een omkadering van alle medewerkers.

5.2. Nood aan kinderopvang van hoge kwaliteit

Op de OESO-conferentie in Oslo heeft Steven Barnett het Starting Strong III-rapport voorgesteld waarin opnieuw bewezen wordt dat investeren in jonge kinderen de efficiëntste manier is om kansen te bieden aan kansarme kinderen. De spreker geeft het voorbeeld van de kloof tussen goedpresterende en slechtpresterende kinderen. Volgens het PISA-onderzoek scoort Vlaanderen goed voor de middenklassekinderen, maar zeer slecht voor de allochtone en kansarme kinderen. De heer Steven Barnett heeft met een meta-analyse van 119 longitudinale studies bewezen dat opvang van hoge kwaliteit langdurige effecten heeft op kinderen uit kansarme milieus, opvang van lage kwaliteit daarentegen heeft vooral negatieve gevolgen voor kinderen uit kansarme milieus en veel minder voor kinderen uit de middenklasse.

Het expertisecentrum heeft in opdracht van de Europese Commissie en samen met de University of East London ook bestudeerd welke competenties werknemers in de kinderopvang nodig hebben. De CoRe-studie is te vinden op de websites van de Europese Commissie en het VBJK. Voorts verwijst de heer Jan Peeters naar de literatuurlijst met studies die het belang van hoge kwaliteit van kinderopvang bewijzen.

De onderzoeken wijzen drie factoren als noodzakelijk voor kwaliteitsvolle kinderopvang. Op de eerste plaats komt het aantal kinderen per volwassene. Algemeen voor kinderen tussen 0 en 3 jaar is één begeleider per zes kinderen aanvaardbaar, maar voor baby's is dat één per vier kinderen. Voor onthaalouders ligt de internationale norm op vier kinderen. Ook deze spreker zou graag hebben dat duidelijkheid gecreëerd wordt over de één op acht van het ontwerp van decreet.

Een tweede algemene voorwaarde van kwaliteit is de 'turn-over' van het personeel. Een snel wisselende personeelsbestand is een negatieve indicator voor kwaliteit. Mensen veranderen van baan omdat ze slecht betaald worden of omdat de arbeidsomstandigheden slecht zijn. Het onderzoek van Kind en Gezin, hoewel het dateert van 2004, stelt in de zelfstandige kinderopvang een grote 'turn-over' vast.

Een derde kwaliteitsvoorwaarde, bevestigd door heel wat onderzoek, zijn de competenties en de kwalificatievereisten van het personeel. Waar er 30 jaar geleden nog voor elke job in de kinderopvang een diploma nodig was, is er in de jaren 80 een uitzondering gemaakt voor de onthaalouders, in het begin van de jaren 2000 werd die uitgebreid tot de minicrèches. Maar die minicrèches zijn ondertussen geëvolueerd tot gigantische kinderdagverblijven. In Wallonië gelden er nog altijd ook in de zelfstandige sector kwalificatievereisten. Het gevolg is dat er in Vlaanderen slechts voor 17 percent van de kindplaatsen een diploma is. De bepaling in het ontwerp van decreet dat elkeen in de kinderopvang een kwalificatie nodig heeft, is heel belangrijk.

Alle onderzoekers zijn het erover eens dat voor de kinderopvang tussen 0 en 5 jaar 50 tot 60 percent van de begeleiders een diploma op bachelorniveau moet hebben. In sommige landen zoals Nieuw-Zeeland, Slovenië en Kroatië is dat 100 percent. Als bachelors samenwerken met personen met een lagere of geen opleiding, moeten ze geoutilleerd zijn om hen goed te begeleiden. Bijscholing en pedagogische begeleiding van lager opgeleiden gedurende langere periodes en gefocust op het verbeteren van de pedagogische praktijk, heeft een positief effect. De ondersteuning van onthaalouders moet evolueren van de huidige voornamelijk administratieve ondersteuning naar een meer pedagogische begeleiding.

5.3. *Is men klaar om het decreet te implementeren?*

Onder impuls van Kind en Gezin is er de voorbije jaren al een en ander gebeurd om dit ontwerp van decreet voor te bereiden.

5.3.1. *Kwalificatiebeleid*

Vooreerst is er de onthaalouderacademie voor niet-gekwaliceerde onthaalouders. In Vlaanderen zijn er 8000 onthaalouders, waarvan ongeveer 33 percent een of andere kwalificatie bezit. De startcursus voor onthaalouders van de academie is ook erkend als de eerste module van de opleiding tot kindbegeleider in het volwassenenonderwijs. Dat stimuleert cursisten om verdere modules te volgen en een diploma te halen. De heer Jan Peeters looft de opleiding tot kindbegeleider van de centra voor volwassenenonderwijs, maar de doelgroep is talrijk, en het vergt tijd om hen allemaal op te leiden. Daarnaast hebben drie hogescholen de bachelor in de pedagogie voor het jonge kind opgericht. Vlaanderen was één van de enige Europese landen waar dergelijke opleiding niet bestond. In 2014 leveren ze de eerste afgestudeerden af. De taak van de afgestudeerde pedagogische coaches bestaat er onder meer in niet-gekwaliceerde mensen te helpen een kwalificatie te verwerven. Ze zullen ook een belangrijke taak krijgen in de pedagogische begeleiding van de onthaalouders. Daarnaast is er het Wanda-project dat aan een methode werkt om de competenties van de teams en van de individuele medewerkers te verhogen. Voorts wordt er ook een nieuw beroepsprofiel voor de begeleider kinderopvang ontwikkeld, dat rekening houdt met de complexiteit van de job van kindbegeleider.

5.3.2. *Toegankelijkheid*

De ambities van het lokaal loket kinderopvang zouden verder mogen reiken. Het loket moet alle kinderopvangmogelijkheden duidelijk maken aan de ouders en het aanbod toegankelijker maken voor de kansengroepen. Het kan leren van goede initiatieven. De spreker geeft daar twee voorbeelden van. Gent heeft al een centraal inschrijvingssysteem, Tinkelbel. Na vier jaar is het aantal kinderen in de kinderopvang dat voldoet aan de GOK-criteria gestegen van 12 tot 40 percent, een percentage dat gelijk is aan het aantal in de totale populatie. De VGC werkt al vijf jaar aan een beter toegankelijke kinderopvang. Uit een evaluatie blijkt dat daardoor het aantal kinderen uit kansengroepen dat terechtkomt in de kinderopvang, verdubbeld is. De heer Jan Peeters pleit ook voor één loket per stad, dus geen afzonderlijk loket voor elk van de negentien Brusselse gemeenten.

5.3.3. *Uitdagingen*

In Vlaanderen bestaat momenteel één procedure voor het erkennen van eerder verworven competenties in de kinderopvang: het ervaringsbewijs buitenschoolse kinderopvang. Uit een recente evaluatie blijkt dat het bewijs verstrekt wordt nadat de kinderbegeleider een halve dag geobserveerd is. Eerder verworven competenties horen echter de competenties te verhogen. In Groot-Brittannië en Nederland komt een beoordelaar geregeld langs en kan de kandidaat zich voorbereiden op dat bezoek. Het is zinloos het dure systeem van ervaringsbewijzen uit te breiden als het de competenties niet verhoogt.

Een andere uitdaging is het verbeteren van de arbeidsomstandigheden. Ook de OESO, toch een economische organisatie, bevestigt dat kinderopvang nooit alleen kan worden bekostigd met de bijdragen van de ouders. De staat moet altijd mee financieren. In landen als Nieuw-Zeeland en Noorwegen had een degelijke subsidiëring van de zelfstandige sector wel tot gevolg dat grotere spelers de kleine zelfstandige kinderopvangdiensten begonnen op te kopen. Het worden soms zelfs beursgenoteerde bedrijven. De vraag is of dat ethisch aanvaardbaar is met belastinggeld.

De draagkracht van de onthaalouders is geen wetenschappelijk begrip, het zal altijd een interpretatie zijn van de dienstverantwoordelijken. VBKJ werkt aan een checklist om hen daarbij te helpen.

6. Vragen

De heer *Tom Dehaene* wijst erop dat de norm van één op acht vooral bedoeld is om een onderscheid te maken tussen gezinsopvang en groepsopvang. Uiteraard zal het aantal kinderen ook bepaald worden op basis van de draagkracht van de onthaalouder, de leeftijd van de kinderen en andere criteria.

Mevrouw *Khadija Zamouri* vraagt de heer Peeters of gezien het grote aantal inwoners één lokaal loket kinderopvang voor Brussel realistisch is.

Mevrouw *Mieke Vogels* benadrukt dat het wetenschappelijk onderzoek de voordelen van kwaliteitsvolle opvang van nul tot zes jaar beschrijft, niet enkel van nul tot drie jaar. Zorg op maat tussen nul en zes jaar geeft allochtone en kansarme kinderen meer kansen in de schoolse carrière. Het is onvoorstelbaar dat het ontwerp van decreet niet vertrekt van de draagkracht van het kind, maar van de draagkracht van de voorzieningen. Niet elk kind is op dezelfde leeftijd klaar voor de kleuterschool. De Vlor heeft een advies uitgebracht over de Europese aanbeveling om kinderopvang en kleuteronderwijs te integreren. Daarin vraagt de Vlor de samenwerking tussen kleuterschool en kinderopvanginitiatieven mogelijk te maken door normen en kwaliteitseisen op elkaar af te stemmen. Dat zou zogenaamde hummelklasjes, deels kinderopvang, deels kleuteronderwijs, mogelijk maken. Ondanks studiedagen en initiatieven in verschillende steden, rept het ontwerp van decreet daar niet over. Het belang van het kind staat niet centraal. De commissievoorzitter heeft geweigerd de vertegenwoordigers van de Vlor uit te nodigen op de hoorzitting, maar de spreker vraagt de reactie van de heer Peeters en mevrouw Vrints op die bevindingen.

Mevrouw *Mia De Vits* benadrukt het belang van de professionalisering van de kinderopvang, een sector in expansie. De dagopleiding Kinderverzorging volstaat niet, dus ook het onderwijs moet investeren in bijkomende opleidingen. Als het lokaal loket inderdaad de gelijke kansen moet bevorderen, wie moet het dan organiseren? Volgens het ontwerp van decreet kan elke actor dat doen, het lokale bestuur organiseert enkel als de lokale actoren het niet doen.

Mevrouw *Vera Van der Borgh*t vraagt hoe en door wie de heer Peeters de draagkracht van de onthaalouders zou laten beoordelen. Mevrouw Vrints wil voorrangsregels zodat bijvoorbeeld ouders met tijdelijke problemen sneller kinderopvang vinden. Voor mevrouw Vera Van der Borgh zou de gezinszorg die categorie moeten opvangen, psychische of medische problemen zijn er immers ook 's avonds en tijdens het weekend.

Ook mevrouw *Vera Jans* benadrukt dat de inschatting van de draagkracht het aantal kinderen van een onthaalouder bepaalt. Het maximum van acht zal slechts in uitzonderlijke situaties bereikt worden. Daarom is het inderdaad wezenlijk wie de draagkracht beoordeelt en voor welke periode die beoordeling geldt. De drang naar professionalisering en competentieverhoging mag de mensen die nu in de kinderopvang goed werk leveren zonder kwalificatiebewijs, niet afschrikken. Opvang van kinderen met problemen vergt

gespecialiseerde begeleiding. Dat is voor het lid een argument om die opvang in trap 3 te behouden. Kunnen beide sprekers hun mening daarover verduidelijken?

Mevrouw *Lies Jans* vreest dat een gedetailleerdere regeling van de ouderinspraak, zoals mevrouw *Vrints* voorstaat, een administratief instrument wordt en niet noodzakelijk meer inspraak garandeert. Ze vraagt voorts waarom de sociale en pedagogische opvangbehoeften in trap 2 van het subsidiesysteem moeten geregeld worden. In trap 3 zijn er immers extra middelen voor begeleiding. Suggereert de heer *Peeters* dat de huidige onthaalouders niet over de nodige capaciteiten beschikken en dat hun ervaringen niet vertaald kunnen worden in eerder verworven competenties?

Ook mevrouw *Griet Coppé* heeft bezwaar tegen een gedetailleerde regeling van communicatie en inspraak van ouders. Ouders komen dagelijks in contact met diegenen die hun kind opvangen, ze kunnen hun zorgen dan bespreken. Participatie-initiatieven in de buitenschoolse kinderopvang hebben trouwens bijzonder weinig succes.

Mevrouw *Tinne Rombouts* begrijpt dat volgens de sprekers acht kinderen ook bij voldoende draagkracht, te veel is om te voldoen aan bepaalde kwaliteitseisen. Wat zijn die eisen precies? Voorts vraagt het lid of het haalbaar en noodzakelijk is dat alle kinderopvanginitiatieven aan de hoge eisen op vlak van opleiding voldoen. In overleg met de ouders, kan een kinderopvanginitiatief beslissen om een kind al dan niet te laten doorstromen naar de kleuterschool. Volstaat die aanpak op maat dan niet?

Volgens de heer *Tom Dehaene* zullen de eerder verworven competenties duidelijk vastgelegd worden in de overgangsbepalingen. Er is geen reden om mensen die nu in de sector werken, te ontslaan omdat ze geen kwalificatie hebben. Hoe de competenties die mensen buiten de kinderopvang verworven hebben, verrekend worden, moet nog bepaald worden. Daarbij kan de praktijk in andere landen tot voorbeeld dienen. De heer *Tom Dehaene* vraagt tot slot of de heer *Peeters* het nodig vindt de pedagogische ondersteuning van onthaalouders te verplichten.

Voor mevrouw *Lutgard Vrints* draagt het ontwerp van decreet wel degelijk bij tot een betere aansluiting tussen kinderopvang en kleuteronderwijs, maar het kan natuurlijk altijd beter. Ouders ervaren echter kinderopvang als een keuze, kleuteronderwijs als een noodzaak. Kinderopvang moet ook een basisvoorziening zijn, maar toch is de status anders. Het klopt dat voor veel jonge kinderen de overgang van kleine groepjes naar een klas niet evident is. De Gezinsbond ziet drie remedies: kleinere klasgroepen, hogere competenties in de kinderopvang en een betere buitenschoolse opvang voor kleuters.

De Gezinsbond gaat ervan uit dat de subsidies voor trap 3 slechts in beperkte mate toegerekend zullen worden, en enkel voor de begeleiding van zeer kwetsbare gezinnen waarvoor extra competenties en meer tijd nodig zijn. De inkomensgerelateerde kinderopvang van trap 2 zal hopelijk de norm worden. De spreekster suggereert in het ontwerp van decreet rekening te houden met crisissituaties waar elk gezin tijdelijk in terecht kan komen. Ze wijst er terloops op dat ook de gezinszorg beperkt is in tijd en geld kost, daarenboven zijn er wachtlijsten. Dat is de reden waarom de voorrangregel ook in trap 2 zo belangrijk is.

Het recht van ouders op communicatie lijkt evident maar is het niet. Heel wat ouders klagen over een gebrek aan tijd om te overleggen over hun kind. Een ingewikkelde administratieve regeling is niet de oplossing maar mevrouw *Lutgard Vrints* pleit toch voor enkele minimumvoorwaarden. Dat ouders een keer per jaar de opvang kunnen evalueren is belangrijk, ook voor het opvanginitiatief zelf, maar de dagelijkse communicatie nog meer. Het moet inderdaad frustrerend zijn als ouders niet participeren aan de overlegmomenten in de buitenschoolse kinderopvang, maar dat is een hogere vorm van inspraak, waar slechts weinig ouders in geïnteresseerd zijn.

Deze bijkomende eisen zullen de druk op de onthaalouders verhogen: kindbegeleiders zullen meer vorming volgen, meer spelen met kinderen, de cognitieve vaardigheden stimuleren, observeren, testen, overleggen met pedagogische ondersteuning. Dat vergt tijd. Indien de kindbegeleiderratio te hoog ligt, kan een begeleider zich enkel bezighouden met verzorgende taken. Het niet-beantwoorden aan de kwalitatieve verwachtingen van het beroep, zal leiden tot meer burn-outs.

De heer *Jan Peeters* zegt dat Gent 250.000 inwoners telt, meer dan er Vlamingen in Brussel zijn. Eén lokaal loket kinderopvang moet dus haalbaar zijn. De schaalgrootte beperkt ook de kosten, bijvoorbeeld van een callcenter.

Ook kleuterleidsters vinden dat de groepen in het eerste kleuterklasje te groot zijn, zij vinden zelfs dat ze hun job daardoor niet goed kunnen doen. De OESO was enkele jaren geleden geschandaliseerd door het grote aantal kinderen in de Vlaamse kleuterklasjes.

Een van de redenen waarom er zoveel kinderbegeleiders in Vlaanderen geen kwalificatie hebben, is dat de opleiding kindbegeleider in het beroepsonderwijs, ook volgens de netten, niet beantwoordt aan de vraag van de sector. De leerlingen in het beroepsonderwijs belanden er door het zogenaamde watervalstelsel. Eigenlijk zou er een opleiding in het hoger beroepsonderwijs moeten zijn. De basis van de discussie of er een opleiding nodig is, is juist dat de huidige opleiding weinig meerwaarde biedt. In landen met goede scholing is die discussie er niet, omdat iedereen duidelijk het verschil tussen gekwalificeerde en niet-gekwalificeerde begeleiders ziet.

De heer *Jan Peeters* acht het best dat de lokale besturen het lokaal loket kinderopvang organiseren, maar om belangenvermenging te vermijden niet de gemeentelijke kinderopvangdienst.

Het VBJK werkt aan factoren om de draagkracht van de onthaalouder te bepalen. Daarbij wordt onder meer gedacht aan de grootte van het huis, het aantal eigen kinderen, en de aanwezigheid van een tuin. De dienstverantwoordelijke kan dat aan de onthaalouder uitleggen, en de criteria kunnen ook aan bod komen in de startcursus. Zo kan een onthaalouder ook zelf bepalen wat hij aankan. De heer *Jan Peeters* benadrukt nogmaals dat de draagkracht geen wetenschappelijke norm is.

De heer *Jan Peeters* zou op basis van de competenties van de medewerkers, ervoor kiezen om kansarme kinderen in trap 3 op te vangen. Maar het kan niet de bedoeling zijn dat die initiatieven, zoals de uitstekende 'Childrens Centers' in Groot-Brittannië, uitsluitend kansarme kinderen opvangen. Een zekere sociale mix is nodig. Hij stelt voor om in eerste instantie die kinderen in trap 3 op te vangen en na evaluatie te bepalen of trap 2 ook een optie is.

De spreker vindt dat er wel degelijk minimumnormen verplicht kunnen worden voor de omgang met ouders, zoals het wennen van de ouder aan het kinderdagverblijf.

Ervaring in de omgang met jonge kinderen volstaat niet noodzakelijk om competenties te ontwikkelen, zeker niet als mensen altijd alleen werken zoals onthaalouders, en bijgevolg nooit op eventuele fouten gewezen worden. De spreker wijst erop dat de norm voorheen drie kinderen per onthaalouder was, wat overeenstemde met de internationale norm. Daarbij komt nog dat het type onthaalouder veranderd is: van een middenklasser met een groot huis en tuin tot gemiddeld minder kapitaalkrachtige mensen met kleinere huizen. Hij vraagt de leden zich acht kinderen bij hen thuis voor te stellen, voor wie ze elke dag zorg moeten dragen.

Alleen zorgen voor andermans kinderen houdt veel risico's in, pedagogische ondersteuning is geen luxe. Het is essentieel te vermijden dat een onthaalouder zich geïsoleerd voelt

en dat uitwerkt op de kinderen. De zelfstandige onthaalouders vormen ondertussen een kleine groep, misschien kunnen zij zich gewoon aansluiten bij een dienst voor onthaalgezinnen.

Mevrouw *Lutgard Vrints* deelt die zorgen. Een eenmalig attest van draagkracht kan niet garanderen dat een onthaalouder zijn taak op elk moment aankan.

II. HOORZITTING VAN WOENSDAG 1 FEBRUARI 2012

1. Uiteenzetting door mevrouw Ann Lobijn, stafmedewerker Kinderopvang en Gelijkekansenbeleid en verantwoordelijke samenwerkingsverband vzw VVSG-Diensten voor onthaalouders

1.1. Lokale besturen en kinderopvang

Mevrouw *Ann Lobijn* legt uit dat ze het ontwerp van decreet vanuit vier uitgangspunten wil bekijken. De VVSG krijgt soms het verwijt zowel regisseur als actor te zijn, maar in werkelijkheid speelt de VVSG vier rollen in de kinderopvang.

In eerste instantie is het lokale bestuur de regisseur van het lokale kinderopvangbeleid. Het enige niveau dat lokaal de regie inzake kinderopvang kan voeren, de vraag kan inschatten en initiatieven ter zake kan uitlokken, is de gemeente. Lokale besturen moeten de kar trekken en voor coördinatie zorgen. Heel wat gemeenten doen dat al, maar voor andere is nog heel wat aanmoediging nodig. De VVSG hoopt dat die van de Vlaamse overheid komt.

Het lokale bestuur staat ook in voor het afleveren van het brandveiligheidsattest, uit hoofde van de burgemeester.

Het handhaven van de veiligheid behoort ook tot de bevoegdheid van het lokale bestuur. Het lokale niveau zou volgens het ontwerp van decreet een rol krijgen bij het sluiten van voorzieningen of het toezicht daarop.

De lokale besturen organiseren ten slotte ook kinderopvang. Vlaanderen en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest tellen 121 kinderdagverblijven die door (grote en kleine) lokale besturen georganiseerd worden. Het aandeel in de voorschoolse kinderopvang van baby's en peuters is vrij groot. Voorts zijn er een 70-tal diensten voor onthaalouders met 2400 aangesloten onthaalouders en 10.000 kindplaatsen, goed voor ongeveer een derde van de kinderopvang door onthaalouders.

1.2. Regisseur van het lokale kinderopvangbeleid

Een eerste zorg van de VVSG betreft het lokaal loket kinderopvang. In juni 2011 is een bevraging gehouden onder de lokale besturen. Negen op tien vinden het organiseren van een dergelijk loket een opdracht voor het lokaal bestuur zelf. Veel lokale besturen zien er wel een meerwaarde in. Voor sommige zou dat tot een virtueel loket beperkt blijven, maar de meerderheid ziet het in termen van een medewerker en omkadering binnen het Sociaal Huis. Heel wat ouders kunnen al bij het lokaal bestuur en het Sociaal Huis terecht voor informatie over en hulp bij de zoektocht naar kinderopvang. Vele gemeenten investeren ook al in websites die al dan niet het vrije aanbod tonen, maar in elk geval het overzicht van het aanbod aan kinderopvang aanreiken.

De VVSG vindt het ontwerp van decreet in dat verband te zwak, en geeft er de voorkeur aan dat de Vlaamse overheid expliciet kiest voor de lokale besturen als organiserende entiteit of eindverantwoordelijke voor het lokaal loket. Dat impliceert niet dat de lokale besturen het zelf moeten uitvoeren. De verantwoordelijkheid voor het lokaal loket bij de

lokale besturen leggen, zou wel een duidelijk signaal geven aan de regiesamenspraak tussen lokale besturen en Vlaamse overheid. Het zou tevens een breuklijn kunnen zijn in het kenmerkende gedrag in Vlaanderen dat de social profit heel veel opneemt van wat lokale dienstverlening zou kunnen zijn. De VVSG meent dat inzake informatie aan burgers, via het loket kinderopvang, de keuze voor lokale besturen als verantwoordelijke expliciet moet zijn. Randvoorwaarden daarvoor zijn dan de neutraliteit, de samenspraak met de voorzieningen en dergelijke meer.

Het lokaal bestuur verantwoordelijk maken voor het lokaal loket kinderopvang biedt enkele voordelen. In eerste instantie kan de continuïteit niet gegarandeerd worden als een vzw of zelfstandige die rol opneemt. Voorts wordt zo de neutraliteit verzekerd, en beschikt een lokaal bestuur over de voorzieningen en de capaciteit voor de organisatie van het loket binnen het Sociaal Huis, waar al heel wat informatie voor de burger gebundeld wordt. Die link lijkt de VVSG logisch. Het laat ook toe de lokale loketten nabij te organiseren, en er kan gedacht worden aan een link met de Huizen van het Kind in het kader van de preventieve gezinsondersteuning.

De VVSG suggereert het lokaal loket ook de opdracht te geven om het sociaal tarief toe te kennen. Dat is vooralsnog onmogelijk in de zelfstandige kinderopvang die met IKG werkt. De VVSG ziet subsidie als een middel voor de organisatie en wijst daarvoor naar de middelen, 1,2 miljoen euro, die worden uitgetrokken voor de coördinatiepunten flexibele en occasionele opvang.

Ook de software en het informatie- en registratiesysteem baren de VVSG zorgen. Dat mag zich niet beperken tot een kinderopvangzoeker met een registratievereiste voor ouders die dient als statistische informatiebaken voor Kind en Gezin. Het lokaal loket moet een duidelijk overzicht bieden van de vrije plaatsen.

De VVSG vindt, als vertegenwoordiger van de lokale besturen in hun rol van regisseur van het lokale kinderopvangbeleid dat er een voldoende aanbod kinderopvang moet zijn op lokaal niveau. Het ontwerp van decreet maakt gewag van een programmatie op het niveau van de zorgregio. De VVSG pleit ervoor dat ook op het niveau van de gemeente te doen. Kwantitatief een behoeftedekkend en betaalbaar aanbod realiseren op het niveau van de gemeente komt te weinig aan bod in het ontwerp van decreet. Daarbij wijst de VVSG op de zeer ongelijke spreiding van het IKG-aanbod. West-Vlaanderen kent een zeer ruim aanbod kinderopvang, met vrij lage prijzen voor ouders. In de rand rond Brussel is er een heel klein IKG-aanbod waardoor voorzieningen het zich kunnen veroorloven om bijvoorbeeld 500 euro per maand aan te rekenen, los van het aantal dagen dat een ouder een beroep doet op de voorziening. De Vlaamse overheid heeft volgens de VVSG de taak om via programmatie en subsidie marktcorrigerend te werken.

De VVSG vraagt inzake programmatie ook een langetermijnplanning opdat het voor het lokaal bestuur duidelijk wordt waar binnen een gemeente in de toekomst mogelijke uitbreidingen kunnen worden gepland. Bouwen kost immers tijd en geld. De kortetermijnplanning van de Vlaamse overheid, samen met de steeds wijzigende parameters en criteria voor het toekennen van subsidies, maakt dat voor de bouw van bijkomende infrastructuur geen beroep gedaan kan worden op VIPA, of kostenefficiënt gewerkt kan worden.

Op termijn zou voor de VVSG alle kinderopvang inkomensgerelateerd moeten zijn. Dat behelst een pleidooi voor betaalbare kinderopvang. Er is begrip voor de overgangsfase die dat vraagt, maar het moet vooral een streefdoel zijn van de Vlaamse overheid.

Bijkomend knelpunt is de Brusselse situatie met een vrij kunstmatige programmatie op basis van de taalverdeling. Die verdeling is er niet qua gebruik, wat mogelijk een onderaanbod aan plaatsen veroorzaakt, aangezien die plaatsen ook door Franstalige ouders worden ingenomen.

Het opportuniteitsadvies van het lokaal bestuur ontbreekt in het ontwerp van decreet. Bij uitbreiding of subsidietoekenning werd vroeger advies gevraagd aan het lokaal bestuur. De VVSG ziet dat graag weer opgenomen in het licht van de rol van een lokaal bestuur bij het toekennen van subsidies en middelen. Die rol vloeit voort uit het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin, waarin sprake is van regie in samenspraak tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen.

1.3. Lokaal bestuur en brandveiligheid

De VVSG krijgt de indruk dat de brandveiligheidsnormen herschreven zullen worden. Er wordt gevraagd om te zorgen voor duidelijkheid over het toepassingsgebied. In de ouderenzorg is een brandattest acht jaar geldig. De VVSG ziet dat gelijklopend voor de kinderopvang. Een attest B zou ook in de kinderopvang een tijdelijk karakter moeten hebben zodat de mogelijkheid wordt geboden om de infrastructuur aan de brandveiligheidsnormen aan te passen. Dat moet aanzetten tot remediëring.

Sommige brandweerkorpsen blijken de kosten van brandpreventie, het afleveren van een attest, af te wentelen op de voorzieningen. De VVSG twijfelt of dat houdbaar blijft, en of de Vlaamse overheid de kosten van preventie en van het afleveren van een brandweerattest niet op zich dient te nemen.

Ernstige vragen rijzen bij de beroepsmogelijkheid tegen het attest brandveiligheid dat door de burgemeester wordt afgeleverd. In het ontwerp van decreet staat: “De Vlaamse Regering kan bovendien voorzien in de mogelijkheid van beroep tegen een beslissing van de burgemeester tot weigering van een attest dat de organisatie van kinderopvang mogelijk maakt of tegen het uitblijven van een beslissing van de burgemeester over het afgeven of verlengen van een attest.”. De VVSG wil weten hoe de Vlaamse overheid dat praktisch denkt te organiseren en wat het doel ervan is. Er wordt bovendien gewezen op het verlies aan waarde van het initiële brandweerattest of het weigeren daarvan, als het voor een hogere instantie mogelijk wordt dat te herroepen. Er zijn al mogelijkheden om klacht in te dienen of een beroep aan te tekenen tegen het attest op lokaal niveau. Men kan bovendien een afwijking vragen bij de technische commissie brandveiligheid.

1.4. Lokaal bestuur en handhaving

Het lokaal bestuur krijgt de expliciete rol om er bij bevel tot sluiting op toe te zien dat de voorziening effectief sluit. Dat lijkt de VVSG logisch. Toch wordt de hoop geuit dat de lokale overheid niet alleen betrokken wordt wanneer er een sluiting in het verschieft ligt. Er is vraag naar preventieve betrokkenheid. Daarbij wordt gedacht aan het opportuniteitsadvies, waarbij een lokaal bestuur proactief betrokken wordt bij het toekennen van een vergunning. De inzichten van dat lokaal bestuur kunnen faillissementen en wanbeleid voorkomen. De VVSG wijst op de vele zelfstandige initiatieven die slechts kort bestaan en op het feit dat de sector continuïteit en stabiliteit ontbeert. Vele gemeenten voeren bovendien een ondersteunend beleid ten aanzien van kinderopvang.

Van de Vlaamse overheid wordt voorts gevraagd realistische verwachtingen te koesteren van de lokale overheid bij sluiting van een voorziening. Optreden is voor een lokaal bestuur niet eenvoudig als de voorziening pertinent de deuren blijft openstellen, en de ouders gebruik blijven maken van de dienstverlening. Aangezien heel wat opvang plaatsvindt in woonhuizen, is het voor het lokaal bestuur onmogelijk om tot verzegeling over te gaan of er permanent politie te posten.

Bij sluiting verwachten ouders van het lokaal bestuur bijstand bij het vinden van een nieuwe opvangplaats. De VVSG koestert enige ongerustheid over het al dan niet kunnen waarmaken van die rol, en stelt eventueel een link met het lokaal loket kinderopvang voor.

Ook voor het opsporen van niet vergund aanbod acht men de samenspraak tussen Kind en Gezin, Vlaamse overheid en lokale besturen enorm belangrijk.

1.5. *Lokaal bestuur als organiserend bestuur van kinderopvang*

Met betrekking tot het lokaal bestuur als organiserende entiteit voor kinderopvang, vindt de VVSG kwaliteit, veiligheid en geborgenheid belangrijk. Toch is kwantiteit niet minder belangrijk voor een lokaal bestuur. Er moet voldoende kinderopvang zijn voor alle inwoners. In die zin ligt de rol als organisator anders dan voor andere organiserende instanties die alleen de kwaliteit voorop dienen te stellen. Ook betaalbaarheid is voor de VVSG cruciaal, en dat maakt dat het er vaak een andere visie op nahoudt wat de vergunningsvoorwaarden betreft.

1.6. *Bezorgdheden*

De zeer strikte kindbegeleiderratio baart de VVSG zorgen. Het gaat daarbij niet om het feit dat men rekening houdt met wat een begeleider aankan, maar wel de striktheid waarvan sprake. Dat schept een grote nood aan bijkomend personeel om de constante bezetting te garanderen. Bovendien beperkt het volgens de VVSG de flexibiliteit enorm. Ouders kunnen niet zonder meer komen en gaan omdat dat een impact heeft op het vereiste aantal begeleiders op de werkvloer.

Kinderdagverblijven maken bij het bepalen van de norm vooralsnog onderscheid tussen baby's en peuters/kleuters. Doorgaans geldt bij die laatste groep een norm van één op tien. Dat maakt dat bij de kleinste kinderen, of op de drukste momenten meer begeleidend personeel aanwezig kan zijn. De strikte ratio sluit niet aan bij de realiteit. Er zijn momenten die meer begeleiding vergen, zoals eetmomenten, en er zijn momenten die rustiger verlopen, zoals de slaapmomenten, en met minder begeleiding kunnen.

De vergunde kindplaatsen worden in het ontwerp van decreet gelijkgesteld met het maximaal toegestane aantal gelijktijdig aanwezige kinderen. Dat vindt de VVSG niet goed. In de erkende kinderdagverblijven is het vooralsnog mogelijk in overbezetting te gaan op drukke momenten. Er kunnen dan meer kinderen worden opgevangen dan waarvoor de erkenning geldt. Dat wordt gecompenseerd door minder drukke momenten. Die regel biedt de ruimte om meer ouders een plaats te geven. Dat valt weg bij de vooropgestelde gelijkstelling. De VVSG vraagt in die zin om vertrouwen in de organiserende besturen die met oog voor kwaliteit en veiligheid kinderopvang organiseren.

De VVSG ziet ook een aantal nieuwe vereisten inzake infrastructuur, personeel, taal enzovoort, en vraagt om te voorzien in voldoende ruime overgangsperiodes. Veranderingen mogen zeker niet ten koste van kindplaatsen gaan. De taalvereiste vormt voor gemeenten in de Brusselse rand een knelpunt. Heel veel Franstalige kinderopvang zal op termijn onmogelijk worden door de taalvereiste opgelegd aan begeleiding en verantwoordelijken. Ook in die zin wordt gepleit voor ruime overgangsmaatregelen om mensen de kans te geven aan de nieuwe voorwaarden te voldoen.

Tot slot houdt de spreekster nog een pleidooi voor afdoende omkadering. De subsidiebedragen en vergunningsvoorwaarden zijn niet in detail bekend, maar er is voldoende omkadering nodig voor begeleidend personeel. In Nederland is een studie uitgevoerd naar het effect van vorming op de kwaliteit die begeleiders in kinderopvang leveren. Als de verantwoordelijken en de omkadering niet mee zijn met de dialoog van de vorming, is er geen enkel effect. De VVSG meent dat er in voldoende omkadering moet worden voorzien voor onthaalouders zowel als voor kinderdagverblijven. Die omkadering moet de begeleiders inhoudelijk en inzake kwaliteit ondersteunen.

2. Uiteenzetting door mevrouw Elke Verdoodt, directeur Kinderopvang KAV vzw en mevrouw Mia Houthuys, directeur Landelijke Kinderopvang

Mevrouw *Mia Houthuys* en mevrouw *Elke Verdoodt* leveren een bijdrage aan het debat als organisatoren van kinderopvang. Jaarlijks vangt Kinderopvang KAV ongeveer 10.000 kinderen op bij onthaalouders in een inkomensgerelateerd kinderdagverblijf, en in IBO's. Landelijke Kinderopvang doet hetzelfde voor 52.000 kinderen in diverse formules van kinderopvang.

2.1. Kansen

Beide instanties menen dat het ontwerp van decreet kansen biedt. Het schept orde in de chaos van de kinderopvang dat ontelbare opvangvormen kent, subsidienormen en reglementering.

De regelgeving kan vereenvoudigd worden en het aantal richtlijnen verminderd. Dat is nodig volgens mevrouw *Mia Houthuys*, die de ongebreidelde groei heeft meegemaakt in haar 25-jarige loopbaan in de kinderopvang. Het is als organisator onmogelijk geworden om alle richtlijnen nog te volgen.

Het ontwerp van decreet laat voorts ruimte voor het uitwerken van een kwaliteitsvol aanbod voor ouders en kinderen, met aandacht voor de sociaal zwakkere gezinnen en kinderen met een zorgbehoefte.

2.2. Vragen

Het ontwerp van decreet biedt vooral een kader met veel nobele doelstellingen en hoge ambities. Toch leven er vragen, vooral bij de praktische uitvoerbaarheid. Het zijn de uitvoeringsbesluiten die bepalen hoe alles er voor ouders en organisatoren zal uitzien en daarop wacht men al geruime tijd, of minstens op een aanzet ertoe. Zo beoogt men tegen 2020 voor alle kinderen een opvangplaats, terwijl het aantal onthaalouders jaarlijks blijkt te slinken, ondanks alle acties die worden ondernomen. Hoe hoog wordt de lat gelegd inzake vergunningsvoorwaarden? Hoe hoger de instapvoorwaarden, hoe moeilijker het wordt voor organisatoren om de doelstellingen te realiseren. Ook de middelen die worden uitgetrokken en de mate waarin organisatoren van kinderopvang bij de uitvoeringsbesluiten betrokken zullen worden, roepen vragen op. Voorts rijzen vragen bij de praktische regelingen in Brussel.

De middelen voor omkadering in de diensten voor onthaalouders zijn volkomen ontoereikend. In 2003 heeft de sector een studie laten uitvoeren door het HIVA, die tot de conclusie kwam dat de werkdruk en de verwachtingen ten aanzien van die diensten veel te groot waren, en er dringend iets moest gebeuren om de dynamiek in de sector te behouden. In 2012 zijn er nog maar luttele minieme maatregelen genomen. De dynamiek en draagkracht van de sector blijkt intussen geleidelijk weg te vloeien. De sector neemt er geen genoegen mee als de minister ervan uitgaat dat alles opgelost wordt in de nieuwe VIA-akkoorden. Landelijke Kinderopvang en Kinderopvang KAV trekken aan de alarmbel. Men verwacht ten stelligste dat aan het probleem aandacht wordt besteed in de uitvoeringsbesluiten.

In de diensten voor onthaalouders is er één voltijds equivalent dienstverantwoordelijke voor 106 opvangplaatsen, wat staat voor meer dan het dubbele aantal kinderen. In kinderdagverblijven geldt de norm van één voltijds equivalent per 36 opvangplaatsen. Dat terwijl men stelt dat er extra aandacht moet gaan naar de draagkracht van de onthaalouders.

Er is sprake van schaalvergroting. De beide organiserende besturen menen al jaren dat die schaalvergroting en de managementstaak niet voldoende gehonoreerd worden. In de kinderdagverblijven is er één voltijdse directiefunctie voor 100 opvangplaatsen en meer. In

de diensten voor onthaalouders is er geen subsidie voor een directiefunctie, hoewel er wel mensen managementtaken uitvoeren.

Er heerst nog heel wat onduidelijkheid over de positie en taken voor diensten voor onthaalouders. De tekst van het ontwerp van decreet laat daar te wensen over. Zo leest men dat onthaalouders gescreend moeten worden op hun draagkracht. Dat is een nuttige opdracht, die men al jaren uitvoert. De draagkracht wordt ook terdege begeleid. Wie de opdracht zou moeten opnemen en wie de onthaalouders moet begeleiden, blijkt niet duidelijk uit de tekst van het ontwerp van decreet.

2.3. *Lokaal loket kinderopvang*

Met betrekking tot het lokaal loket menen beide instanties dat ook privéorganisaties de taak van organisator kunnen opnemen, samen met andere kinderopvangorganisaties en lokale besturen. Men vindt het alvast geen exclusieve taak voor de lokale besturen.

2.4. *Samenwerkende onthaalouders*

Mevrouw *Elke Verdoodt* stelt dat er ook nog vragen zijn bij de projecten van samenwerkende onthaalouders, die in Vlaanderen ruim verspreid zijn opgezet. Er is in het ontwerp van decreet sprake van gezinsopvang tot acht kinderen. Vanaf acht kinderen wordt dat groepsopvang. Alleen al bij Landelijke Kinderopvang en Kinderopvang KAV worden echter meer dan 1000 kinderen opgevangen door samenwerkende onthaalouders waar tot veertien kinderen kunnen worden opgevangen. Beide organisaties vragen zich af wat er met die initiatieven zal gebeuren en pleiten ervoor te voorzien in doordachte overgangsmaatregelen als er andere keuzes worden gemaakt, omdat het om een grote groep kinderen gaat. De opvangformule is de voorbije jaren ook door heel wat lokale besturen in samenwerking met vzw's gehanteerd om, vooral voor kleine lokale besturen, de kinderopvangcapaciteit te vergroten. In de Vlaamse programmatie was geen plaats voor uitbreiding die op lokaal niveau belangrijk was.

2.5. *Statuut voor onthaalouders*

Voorts wil men graag weten wat het statuut voor onthaalouders zal brengen. Het bestaande statuut is in voege sinds 2003. Het is moeilijk om nieuwe kandidaat-onthaalouders te vinden, en de onduidelijkheid over het statuut doet daar geen goed aan.

Tot slot geeft de spreekster te kennen dat de sector popelt om een inbreng te leveren bij het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten.

3. Vragen van de leden

Mevrouw *Griet Coppé* wil van mevrouw Lobijn weten waarom de VVSG de organisatie van het lokaal loket aan de lokale besturen wil toevertrouwen. Voor grote gemeenten met meer dan 10.000 inwoners is het allicht gemakkelijk dat virtueel in te richten, maar de kleinere gemeenten blijken geen vragende partij. Dat komt mede doordat er vaak al overkoepelende vzw's actief zijn. Waarom wil de VVSG absoluut dat gemeenten, en dus ook de kleinere, die rol opnemen? Plant de VVSG hulp? Wat met vzw's die deze functie al waarnemen?

Inzake het sociaal tarief, meent het lid dat men geen bijkomende opdrachten aan de gemeenten kan toevertrouwen zonder daaraan de nodige extra middelen te koppelen. Waarom zou het sociaal tarief door de gemeente uitgevoerd moeten worden?

Mevrouw *Griet Coppé* vraagt de dames Houthuys en Verdoodt de voldoende omkadering voor bijscholing van het personeel en van het pedagogisch personeel te kwantificeren.

Het lid wil voorts vernemen of de coördinatoren die de draagkrachtscreening uitvoeren, ook over de nodige competenties beschikken om die verantwoordelijkheid op te nemen en te beoordelen wie al dan niet acht kinderen aankan. Zijn er al ervaringen met die coördinatoren?

Mevrouw *Vera Van der Borgh*t uit haar bezorgdheid over de uitvoeringsbesluiten en over het financiële.

De VVSG verwacht dat de nieuwe regels in 2013 effectief in voege treden. Uit de toelichting van de minister begreep het lid dat het veeleer 2015 wordt. Ze wil vernemen of de VVSG dat als een probleem beschouwt.

Open Vld ziet net als de VVSG een taak voor de gemeenten weggelegd als organisator van een lokaal loket, omdat deze aanpak de neutraliteit garandeert. Mevrouw Vera Van der Borgh verwijst naar de redenering die ook voor het Sociaal Huis is gehanteerd, om één punt in het leven te roepen waar eenieder met om het even welke vraag terecht zou kunnen. Dat lijkt het lid dan ook de beste locatie voor het loket. Hoe staan de spreeksters daar tegenover? Wat achten de spreeksters nodig om het lokaal loket optimaal te laten functioneren? Moet er voor grote steden in meer aanspreekpunten worden voorzien?

Inzake subsidies en betaalbaarheid merkt mevrouw Vera Van der Borgh op dat de VVSG de Vlaamse middelen die ooit gereserveerd zijn voor de coördinatiepuntfunctie en de occasionele opvang voor die opdracht wil aanwenden. Is de VVSG de mening toegedaan dat die middelen volstaan?

Mevrouw Vera Van der Borgh vraagt Landelijke Kinderopvang en Kinderopvang KAV of zij zelf moeten instaan voor de draagkrachtscreening. Of kunnen beide instanties ermee instemmen dat dit door een andere instantie gebeurt? Moet dezelfde persoon of instantie dat dan ook voor de zelfstandige onthaalouder doen?

Het commissielid wil ten slotte vernemen hoe Landelijke Kinderopvang en Kinderopvang KAV de neutraliteit van het lokaal loket garanderen, mochten ze er zelf voor instaan.

Mevrouw *Lies Jans* waardeert dat de VVSG pleit voor een lokaal loket op gemeentelijk niveau. Als het Vlaamse niveau echter het registratiesysteem en het kaderpakket aanlevert ten behoeve van de uitvoering door het gemeentebestuur, moeten er dan nog extra middelen aan worden verbonden?

De VVSG is voorstander van programmatie op gemeentelijk niveau in plaats van op zorgregioniveau. Het lid vraagt een verklaring daarvoor. Volgens haar is het zorgregioniveau aangewezen, aangezien ouders niet altijd opvang zoeken in de gemeente waar ze wonen, maar in de gemeente waar ze werken.

Het opportuiniteitsadvies van het lokaal bestuur zit niet in het ontwerp van decreet, terwijl dat wel zou moeten volgens de VVSG. Dat zit ook vervat in de regelgeving inzake lokaal sociaal beleid en de taken die op gemeentelijk niveau verplicht zijn. Mevrouw Lies Jans vraagt hoe de VVSG dat concreet ziet, maar twijfelt of het advies nodig is als er een programmatie, vraag en aanbod is.

De VVSG uit een aantal duidelijke bezorgdheden zoals bij de strikte kindbegeleiderratio en het aantal vergunde kindplaatsen. Het commissielid vraagt suggesties om dat op een andere manier op te nemen in het ontwerp van decreet.

Van KAV en Landelijke Kinderopvang valt op dat ze de grote lijnen van het ontwerp van decreet wel volgen maar dat er wel enige bezorgdheid blijft over de uitvoering. De

systematische vraag naar bijkomende middelen voor management, administratie en extra ondersteuning druist volgens mevrouw Lies Jans jammer genoeg in tegen de nood aan uitbreiding van kindopvangplaatsen.

Mevrouw *Else De Wachter* vraagt aan mevrouw Lobijn of de VVSG van oordeel is dat de marktcorrigerende werking voldoende aanwezig is in het ontwerp van decreet.

Het lid hoort dat lokale besturen een belangrijke rol moeten krijgen bij de opening, bij het afleveren van een vergunning of bij sluiting van een opvangvoorziening. Uit die logica volgt dat het lokaal bestuur ook verantwoordelijkheid opneemt voor het lokaal loket. Wat echter met de middelen die daartegenover staan, wil het lid nog weten.

België is al een aantal keren terechtgewezen voor de kwalificaties binnen de opvang, geeft mevrouw Else De Wachter mee voor Landelijke Kinderopvang en KAV Kinderopvang. Welke bijdrage kunnen zij leveren?

De heer *Tom Dehaene* begrijpt de bekommernis om de uitvoeringsbesluiten, maar vraagt begrip voor het feit de decreetgever met een kaderdecreet werkt. Hij vindt het vanzelfsprekend dat de betrokken instellingen en voorzieningen nauw betrokken worden bij het opstellen van de uitvoeringsbesluiten.

Hij vindt het interessant dat uit een bevraging van de VVSG is gebleken dat negen op tien gemeenten bereid zijn de organisatie van het lokaal loket op zich te nemen, maar vraagt zich tegelijk af of dat enthousiasme niet zou tanen mocht men weten dat er geen middelen tegenover worden gezet. Wat denkt de VVSG?

Zijn Landelijke Kinderopvang en Kinderopvang KAV voorstander van een decretale verplichte omkadering voor iedereen die een initiatief neemt inzake groeps- of gezinsopvang? De diensten voor onthaalouders voorzien vooralsnog wel in die omkadering, maar het is geen verplichting.

Dat de nodige expertise aanwezig is voor de screening binnen de organisaties, verheugt het lid. Hij wil van hen nog weten of zij ook nog andere organisaties zien die daarvoor kunnen instaan.

Mevrouw *Ann Lobijn* twijfelt of vzw's bereid zouden zijn om het lokaal loket te organiseren als daar geen middelen tegenoverstaan. Ze erkent tegelijk dat die redenering ook wel deels opgaat voor de lokale besturen. Daartegenover staat dat de kosten lager zullen zijn omdat lokale besturen gebruik kunnen maken van gemeentelijke infrastructuur.

Het lijkt haar ook beter voor de neutraliteit om het gemeentelijke niveau daarvoor in te schakelen, al wil ze daarmee zeker geen enkele organisatie terechtwijzen. Dat lokaal loket organiseren in een kinderdagverblijf van welke organisatie ook, lijkt haar voor de andere organiserende besturen een knelpunt. De VVSG ziet liever dat er bijvoorbeeld samenwerking is met dienstverantwoordelijken van de kinderopvangvoorzieningen, die dan eventueel het loket kunnen bemannen in gemeentelijke, neutrale infrastructuur.

Het liefst ziet de VVSG dat de lokale besturen de eindverantwoordelijkheid krijgen en de deskundigheid om het zelf te organiseren. Door de beperkte middelen, is men zich ervan bewust dat samenwerking nodig zal zijn, al dan niet intergemeentelijk. De Westhoek is de enige regio waar die samenwerking intergemeentelijk tot stand gekomen is, en mag niet als voorbeeld aangehaald worden om te stellen dat het zorgregioniveau het meest aangewezen is. Elders is altijd een samenwerking tot stand gekomen binnen de gemeentegrenzen. De VVSG heeft geen probleem met intergemeentelijke samenwerking, zolang de lokale loketten maar voldoende buurt nabij zijn. In een grote stad als Antwerpen kan men niet

met slechts één centraal loketpunt werken waarvoor mensen zich kilometers moeten verplaatsen.

De middelen voor de coördinatiepunten beslaan 1,2 miljoen euro en volstaan niet om het lokaal bestuur te versterken en te ondersteunen bij het lokaal loket en de regie kinderopvang. Het kan wel een basis zijn.

Het lokaal loket veronderstelt drie elementen: infrastructuur, personeel en deskundigheid. Het personeel moet voldoende weten over de organisatie van de kinderopvang, de ouderbijdragen en hoeveel vrije plaatsen er zijn in de gemeente. Daarvoor rekent men op software die op Vlaams niveau, door Kind en Gezin, wordt ontwikkeld. De VVSG vindt dat niet de taak van de lokale besturen, al is er lokaal wel degelijk software ontwikkeld om ouders een overzicht van alle vrije plaatsen te kunnen aanbieden. Een centrale ontwikkeling haalt echter al één kost weg en dient de efficiëntie.

In de zelfstandige kinderopvang die inkomensgerelateerd werkt, is het sociaal tarief vooralsnog niet mogelijk. Men is ervan uitgegaan dat de zelfstandige voorzieningen onvoldoende bemand zijn om het sociaal tarief toe te passen. De VVSG vindt dat oneerlijk ten aanzien van de ouders. De VVSG acht het aangewezen dat aspect toe te wijzen aan het lokaal bestuur, dat ook het sociale onderzoek uitvoert. De deskundigheid is aanwezig. Er zijn voorts nog erkende voorzieningen waar geen sociaal tarief gehanteerd wordt. Het lokaal bestuur moet de gelijkwaardigheid garanderen.

Met betrekking tot de spreiding van middelen en subsidies is de VVSG van oordeel dat de zorgregio's zeer ongelijkmatig gespreid zijn. Sommige zijn zeer groot, andere heel klein. Mocht alles op zorgregioniveau worden toegewezen, dan zouden de kleine entiteiten nooit in aanmerking komen voor uitbreiding. De VVSG ziet liever een beoordeling op lokaal niveau, al houdt men rekening met het feit dat ouders ook buiten de eigen gemeente gebruik maken van opvang. Het is voor hen zaak dat de 62 procent om het behoeftedekkend te zijn, ook gerealiseerd wordt.

Het opportuniteitsadvies vindt de VVSG nuttig omdat elke gemeente een beleidsplan kinderopvang maakt en daardoor weet waar de knelpunten zitten en waar er tekorten zijn binnen de gemeente. Via die weg kan het lokaal bestuur impact hebben op het toewijzen van gesubsidieerde kinderopvang waar het echt nodig is. Vooralsnog is gebleken dat die zich vaak in de rijkste buurten bevindt. Het advies moet een meerwaarde bieden voor de beslissing die de minister of Kind en Gezin ter zake nemen.

De VVSG houdt er inzake de strikte kindbegeleiderratio een andere visie op na dan wat in het ontwerp van decreet ingang vindt. De VVSG vindt het ideaal dat een organiserend bestuur een bepaalde personeelscapaciteit ter beschikking krijgt die het kan inzetten wanneer dat aangewezen is om kwaliteit en veiligheid van de kinderopvang te realiseren. Men vraagt de Vlaamse overheid vertrouwen te schenken aan de organiserende besturen om die verantwoordelijkheid te nemen. Mevrouw Ann Lobijn erkent dat wie dat vertrouwen schaaft, gewerd moet worden uit de sector. Men mag omwille van die instanties echter de regels niet zo expliciet maken dat het onmogelijk wordt om met voldoende flexibiliteit, die zich ook ten aanzien van de ouders uit, de dienstverlening te verzekeren. Onverwachte situaties moeten opgevangen kunnen worden, ongeacht wat er in het opvangplan geregistreerd is.

Tegelijk vindt de VVSG ook de huidige situatie bij de onthaalouders ideaal, waar er met een gemiddelde bezetting wordt gewerkt en een maximale gelijktijdigheid, die veel hoger ligt. Eén cijfer dat bepaalt hoeveel kinderen maximaal per begeleider aanwezig mogen zijn per dag, en dat dan zo laag leggen, lijkt de VVSG niet logisch. Dat zou ook de kosten immens opdrijven.

Mevrouw *Mia Houthuys* sluit zich aan bij de vraag om voldoende flexibiliteit. Het is belangrijk dat men kan inspelen op de flexibiliteit die door ouders gevraagd wordt. De diensten voor onthaalouders zitten met een norm van één voltijdse onthaalouder die vier kinderen voltijds op kwartaalniveau mag opvangen. Toch kan die persoon op bepaalde piekmomenten tot acht kinderen tegelijk opvangen. De norm is zeer werkbaar, zo blijkt.

Wat wordt bedoeld met voldoende omkadering? Het gaat om de omkadering in de diensten voor onthaalouders door dienstverantwoordelijken. De kracht van de diensten ligt precies in de omkadering, de begeleiding en screening van onthaalouders, het aftoetsen van competenties, motivatie, de veiligheidsbezoeken, het praten met gezinsleden enzovoort. Naast ondersteunende activiteiten zijn er ook controlerende mogelijk, zoals bij onverwachte huisbezoeken. Dat moet nog verbeteren door de norm gelijk te schakelen met de omkadering in een kinderdagverblijf. Dat impliceert één voltijds equivalent per 36 plaatsen. Men is zich ervan bewust dat dit gepaard gaat met een vraag om veel middelen en heeft uiteindelijk naar een minimum gezocht. Het voltijds equivalent zou dan moeten zakken van 106 plaatsen over 100, maar uiteindelijk is het ideaal toch één per 36. De redenering dat een kinderdagverblijf voor infrastructuur moet zorgen en personeel moet opvangen, weegt niet op tegen wat een dienstverantwoordelijke moet doen. Die moet individueel werkende onthaalouders, die gespreid werken over een werkgebied, in hun eigen setting bezoeken. De opvangvorm verschilt, maar de taken en opdrachten zijn gelijklopend.

Dat er om meer middelen wordt gevraagd voor omkadering, terwijl de behoefte aan meer plaatsen groot is, klopt. In de voorbije jaren zijn de middelen echter naar een verhoging van het aantal plaatsen gegaan. Een verhoging van de kwantiteit moet voor de diensten samengaan met voldoende aandacht voor kwaliteit. In die zin is er een grote vraag en er zijn heel wat normen toegevoegd, onder meer inzake veiligheid. Het personeel dat daarvoor moet instaan, is echter niet toegenomen.

Mevrouw *Elke Verdoodt* gaat in op de vraag naar de draagkrachtscreening en stelt dat de diensten het als hun kernopdracht zien om onthaalouders pedagogisch te begeleiden. Dat begint met een degelijke, gestructureerde selectie die met heel wat aspecten rekening houdt. Er wordt al jaren aan een voortdurende verbetering van de selectieprocedures gewerkt. Ook in de loop van de opvang wordt werk gemaakt van goede pedagogische evaluaties die rekening houden met gezinsaspecten, netwerk, hoe er met kinderen wordt omgesprongen, hoe men de job ziet enzovoort. Het begrip draagkrachtscreening is nieuw in het ontwerp van decreet en ook nieuw voor de diensten, maar omvat uiteindelijk alles wat in de loop der jaren ook in de werking van de diensten is opgenomen, ook de draagkracht. De diensten voor onthaalouders zijn in staat om die functie op te nemen. De organisatie VoorZet neemt een deel van die zaken op voor zelfstandige onthaalouders. De diensten verklaren zich meer dan bereid om het aanbod aan pedagogische begeleiding – draagkrachtscreening die aan de aangesloten onthaalouders wordt aangeboden, eventueel ook in kleinere gemeenten – open te trekken naar zelfstandige onthaalouders. Het lijkt de organisaties wel belangrijk dat het om een vrije keuze zou gaan van beide partijen.

Met het oog op die vrije keuze kan het interessant zijn om nog een andere aanbieder te hebben, vooral met de achterliggende idee dat de pedagogische omkadering er voor iedereen zou zijn. Dat biedt volgens de diensten een grote meerwaarde voor kleine opvanginitiatieven. Zelfs al is men hoog geschoold, toch is het goed om niet alleen te staan als er zich een ernstig probleem voordoet. Door geregeld langs te gaan en naar de verhalen te luisteren, kan veel voorkomen worden.

Mevrouw *Marijke Dillen* hoort bij de VVSG een uitdrukkelijk pleidooi voor het lokaal loket kinderopvang omdat dat het enige duidelijke signaal zou zijn van samenwerking tussen lokale overheden in de Vlaamse Gemeenschap. Het lid en haar fractie betreuren die

visie. Ze begrijpt evenmin waarom er zoveel kritiek is op de beroepsmogelijkheid tegen het brandveiligheidsattest van de burgemeester.

Mevrouw *Ann Lobijn* verklaart dat de VVSG zich afvraagt of men daarmee een wantrouwen uit ten aanzien van de deskundigheid en objectiviteit van de lokale brandweer bij het afleveren van een attest A, B of C. Bij het klachtenrecht op lokaal niveau heeft de VVSG geen bedenkingen. Bij het feit dat men als voorziening bij de Vlaamse overheid nog terecht kan voor een beroep wel. Het is de VVSG niet duidelijk hoe een en ander georganiseerd zal worden. Moet de brandweer van een aangrenzende gemeente oordelen? Deze mogelijkheid wekt bij de VVSG de indruk dat het werk van de brandweer inzake brandpreventie in twijfel wordt getrokken.

Mevrouw *Mia De Vits* meent dat de opdracht van het lokaal loket niet mag beperkt worden tot een registratiesysteem, zoals in het ontwerp van decreet staat. Het lijkt het lid belangrijk dat er ook gedacht wordt aan criteria voor een toewijzingsbeleid. Hoe staat men daartegenover?

Is één van de problemen met het opportuniteitsadvies niet dat men op geen enkele manier moet motiveren waarom men er geen rekening mee houdt, vraagt het lid zich af.

Mevrouw *Vera Van der Borcht* zegt dat voor de opvang van kinderen tot 2,5 jaar in de kinderopvangvoorzieningen zware eisen worden gesteld aan de begeleiding. Van zodra ze echter in de voor- en naschoolse opvang terechtkomen, gelden diezelfde eisen niet meer. Wat denkt men daarvan?

Mevrouw *Elke Verdoodt* stelt dat de organiserende besturen ter zake in het algemeen pleiten voor goede overgangsmaatregelen. Het blijkt nog niet duidelijk hoe de overgang van voorschoolse naar buitenschoolse opvang moet verlopen. Deze discussie moet gevoerd worden naar aanleiding van het aangekondigde decreet voor de buitenschoolse opvang.

Mevrouw *Ann Lobijn* erkent dat de VVSG voorstander is van een verplicht opportuniteitsadvies. Het feit dat men een mening kan geven, vindt het lokaal bestuur op zich echter al belangrijk. Dat lijkt niet meer gegarandeerd. Dat dit in goede verhouding tot Kind en Gezin moet gebeuren, vindt men evident. Als een bestuur gemotiveerd adviseert dat bijvoorbeeld toekenning van subsidies beter naar deelgemeente X of voorziening Y gaat, dan gebeurt dat doorgaans ook. Een verplichting inschrijven, gaat verder. Pijnpunt is dat men pas op het einde van de procedure komt wanneer de subsidies vaak al zijn toegewezen. De VVSG wil vroeger bij de toewijzing van middelen over de gemeenten betrokken worden.

4. Uiteenzetting door mevrouw Griet Briels, stafmedewerker Armoedebeleid, en de heer Swa Schyvens, Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen

Mevrouw *Griet Briels* vindt het goed dat er een ontwerp van decreet voorligt en kan zich ook vinden in de basisprincipes: voldoende, leefbare, kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare kinderopvang. Die basisprincipes omzetten in regelgeving en in de praktijk, ook voor mensen in armoede, wordt geen gemakkelijke opdracht. Ze wil een aantal elementen uit het ontwerp van decreet overlopen en daarbij telkens aandachtspunten en visies weergeven vanuit het standpunt van mensen in armoede.

De heer *Swa Schyvens* zegt dat zijn kinderen niet in de kinderopvang hebben gezeten, omdat zijn echtgenote altijd kon thuisblijven voor de opvang van de kinderen, terwijl hij het geluk had werk te hebben.

Mevrouw *Griet Briels* zegt dat uit onderzoek blijkt dat kinderopvang een belangrijke rol kan spelen in het bestrijden van armoede.

De heer *Swa Schyvens* stelt dat kinderopvang en armoede volgens hem niets met elkaar te maken hebben en dat er problemen zijn die een grotere impact hebben op of veroorzaker zijn van armoede, zoals werk hebben, huisvesting of gezondheid.

Het Vlaams Netwerk wil daarbij opmerken dat kinderopvang de armoede niet zal oplossen, maar misschien een hefboom kan zijn in de strijd tegen armoede. Ouders in armoede zijn niet overtuigd van het belang van kinderopvang en kennen een heleboel drempels die hen de stap naar kinderopvang beletten. Mevrouw *Griet Briels* legt uit dat men die opsplitst in praktische en emotionele drempels, die met vertrouwen en veiligheid te maken hebben.

De heer *Swa Schyvens* licht in eerste instantie een aantal praktische drempels toe. Zo stelt hij dat het zaak is een job te vinden, en als dat gelukt is, moet men zich vaak een aantal kilometer verplaatsen voor kinderopvang. Aangezien mensen in armoede doorgaans niet over een eigen voertuig beschikken, gebeuren de verplaatsingen met het openbaar vervoer of per fiets, wat niet altijd evident is.

Bovendien moet de kinderopvang zeer betaalbaar blijken. De jobs die mensen in armoede dan toch te pakken krijgen, zijn vaak weinig betaald.

Binnen de kinderopvang zelf, moet de menselijkheidsfactor zeer hoog zijn. Er is begrip voor reglementen en structuren, maar er is een grote begripsmarge nodig ten aanzien van mensen in armoede die bijvoorbeeld met crisissituaties te maken krijgen zoals zieke kinderen. Doktersbriefjes binnenbrengen, vertegenwoordigt voor hen al een extra kost. De spreker suggereert dat mensen in armoede eigenlijk moeten kunnen betalen naargelang hoeveel keer een kind echt naar de opvang wordt gebracht. Er moet rekening gehouden worden met de dagen dat een kind niet komt.

Mevrouw *Griet Briels* vat samen dat de kinderopvang in elk geval inkomensgerelateerd moet zijn en er moet een groot begrip zijn voor de specifieke situatie.

De lokale loketten zoals vooropgesteld kunnen volgens het Vlaams Netwerk een antwoord bieden op een aantal praktische drempels, maar zullen er niet toe strekken dat ouders in armoede beter bereikt worden. Uit de praktijk blijkt dat de drempel naar infopunten, infotelefoonnummers enzovoort voor mensen in armoede hoog is. Het zou volgens het Vlaams Netwerk een meerwaarde kunnen zijn als het lokaal loket een volledig overzicht biedt van alle kinderopvanginitiatieven en vrije plaatsen binnen deze initiatieven, en duidelijkheid kan geven over de toewijzing van de vrije plaatsen. Als op termijn zou blijken dat niet alle kinderopvanginitiatieven uit de regio al hun vrije plaatsen doorgeven, dan is er alleen nog maar een extra te bezoeken plek voor ouders gecreëerd.

Verder moet kennismaking met en inschrijving in kinderopvang kwalitatief zijn: persoonlijk en met voldoende tijd voor een gesprek enzovoort. Men vraagt zich af of de invoering van de lokale loketten dit niet bemoeilijkt? Zal er voor de oprichting van de lokale loketten voldoende afgestemd en samengewerkt worden met andere structuren zoals de Opvoedingswinkels, Huizen van het Kind, VDAB, sociale huizen enzovoort.

De emotionele drempels zijn voor ouders in armoede zo mogelijk nog belangrijker.

De heer *Swa Schyvens* legt uit dat de eigen negatieve ervaringen op jongere leeftijd op school of in een instelling bij mensen in armoede vaak een rol spelen bij het al dan niet zoeken van kinderopvang. Ook de spreker zat ooit in een instelling en merkte dat zijn kinderen in de kleuterklas niet dezelfde kansen kregen omdat het onmogelijk is voor één persoon om dat allemaal in goede banen te leiden. De sterkste kinderen zijn gemakkelijker te helpen en worden ook eerst geholpen. Kinderen die meer moeite vergen, worden veeleer als lastig beschouwd. Ouders in armoede stellen dan ook de manier van opvang in

vraag als het om kinderopvang gaat. Ze zijn bang dat hun kinderen achtergesteld worden. Bovendien ervaren ze verplichtingen veeleer als kritiek op hun ouderschap. Zo denken ze al snel dat er verkeerde conclusies getrokken worden als een kind verondersteld wordt gewassen op school of in de opvang te zitten. De ouders vrezen dan controles aan huis en dies meer. Ook ouders in armoede willen kunnen kiezen voor opvang of niet.

Mevrouw *Griet Briels* stelt in dat licht dat het duidelijk moet zijn dat gebruik maken van kinderopvang een vrije keuze moet blijven. De doelgroep vreest dat na een paar jaar onderwijs zal worden opgemerkt dat hun kinderen achterstand hebben omdat ze niet naar een kinderopvang gingen. Kinderopvang kan de drempels in het onderwijs niet oplossen. Het Vlaams Netwerk vraagt uitdrukkelijk om te blijven inzetten op specifieke en doelgerichte oplossingen voor de drempels.

Voorts heeft men de indruk dat er toch nog sterk wordt ingezet op de economische functie van kinderopvang, met name mogelijk maken dat mensen gaan werken. Kinderopvang moet kwaliteit bieden. Wat vinden de mensen in armoede zelf belangrijk?

De heer *Swa Schyvens* legt uit dat het belangrijk is dat mensen in de kinderopvang een degelijke opleiding krijgen waarbinnen ze ook kennis maken met armoede, de oorzaken ervan en de gevolgen.

Mevrouw *Griet Briels* werpt nog een aantal vragen op die leven bij de doelgroep. Zo stelt men in vraag of er voldoende kwaliteitseisen worden gesteld aan het personeel in de kinderopvanginitiatieven. Ligt het aantal kinderen dat tegelijk mag worden opgevangen niet te hoog?

Ter afronding stelt mevrouw *Griet Briels* nog dat er inzicht is gegeven van hoe mensen in armoede naar kinderopvang kijken, maar zeker geen totaalreactie op het ontwerp van kaderdecreet.

5. Uiteenzetting door mevrouw Marijke Chielens, voorzitter van drie organiserende besturen met vestigingsplaatsen in Brussel

5.1. Algemeen

Mevrouw *Marijke Chielens* maakt duidelijk dat doelstellingen en grote lijnen van het ontwerp van kaderdecreet op ruime instemming kunnen rekenen bij de organisaties van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Men kijkt ook daar uit naar de uitvoeringsbesluiten.

Met het oog op de specifieke situering van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, licht de spreekster de respectieve bekommernissen toe. Het gaat dan vooral om capaciteitsuitbreiding, aanwezigheid van Nederlandstaligen in de Vlaamse voorzieningen, het Franstalige aanbod, en de taalvereisten en -voorwaarden.

5.2. Capaciteit en opnamebeleid

Het ontwerp van decreet voorziet binnen een redelijke termijn in de uitbreiding van kwaliteitsvolle en betaalbare opvangplaatsen. Doel is om tegen 2016 in een aanbod te voorzien voor minstens de helft van de kinderen jonger dan drie jaar. Dat betekent in Brussel dat het Vlaamse beleid zich richt tot een publiek van ten minste 30 percent van de Brusselse bevolking en dus niet tot de andere 70 percent. In die doelgroep kinderopvang zitten de Brusselse Vlamingen en al wie bewust kiest voor de Vlaamse voorzieningen. In feite richt men zich tot iedereen, in zoverre de gemaakte keuzes bewust worden gemaakt.

De Cartografie van de Brusselse Nederlandstalige Kinderopvang 2 gaat alle evoluties na tussen 2005 en 2010 in Brussel. Om de 50 percentnorm te halen, zouden volgens het

onderzoek 4400 extra Nederlandstalige plaatsen nodig zijn in 2015. Dat is een verdubbeling. De uitbreiding is noodzakelijk, gelet op de demografische evolutie. Dagelijks moeten belangstellende ouders teleurgesteld worden. De programmatie zou elk jaar moeten gebeuren.

Als er tot uitbreiding wordt overgegaan, dan moeten Nederlandstalige gezinnen er ook voldoende toegang toe hebben. Een goede taalmix en sociale mix moeten garant staan voor een positieve ontwikkeling van het kind en voor de verwerving van de Nederlandse taal. Daaraan wordt in het ontwerp van kaderdecreet ook aandacht besteed.

Vooralsnog geven de meeste erkende voorzieningen in het kader van het opnamebeleid een zekere voorrang aan Nederlandstalige gezinnen. Dat doen ze op grond van het evenwichtige opnamebeleid dat de VGC voorstaat door te stellen dat: “De sociale functie van kinderopvang moet versterkt worden. Daarnaast blijft het wenselijk dat voorzieningen tot op zekere hoogte voorrang kunnen geven aan gezinnen die thuis ook Nederlandse spreken.”. Mevrouw Marijke Chielens legt uit dat dit ruim geïnterpreteerd dient: het gaat niet alleen om zuiver Nederlandstalige gezinnen, maar net zo goed om gezinnen waar een bepaalde link met het Nederlands bestaat.

Men stelt echter in vraag of dat beleid kan blijven bestaan, gezien een recent bericht vanwege Kind en Gezin dat stelt dat er geen voorrang mag worden gegeven aan Nederlandstalige kinderen omdat dit zou indruisen tegen de erkenningsvoorwaarden inzake discriminatie. Taal is een van de discriminatiegronden die is opgenomen in de antidiscriminatieregelgeving. Men vraagt van de wetgever om toch een bepaalde voorrangsregel mogelijk te maken zonder dat de voorzieningen juridisch in de problemen komen. Die moeten ook in de toekomst een evenwichtig opnamebeleid kunnen voeren. De voorrang voor gezinnen waarin het Nederlands een plaats inneemt, is daarbij belangrijk. De aanwezigheid van voldoende Nederlandstalige kinderen in de voorziening, is tevens van belang voor het onderlinge aanleergedrag bij kinderen.

5.3. *Franstalig aanbod*

Van de 7289 opvangplaatsen die eind 2010 over een erkenning of attest van toezicht van Kind en Gezin beschikten, ging 44 percent naar homogeen Franstalige voorzieningen, die daar louter uit opportuniteitsoverwegingen voor kozen. Het streven naar transparantie vereist dat dit wordt rechtgezet. Mevrouw Marijke Chielens is blij met de strengere voorwaarden, al acht zij overgangsmaatregelen nodig om te vermijden dat capaciteit verloren gaat.

5.4. *Taalvoorwaarden*

Omdat de ondersteuning van de verwerving van de Nederlandse taal door jonge kinderen een belangrijke beleidsdoelstelling is, mag de vergunningsvoorwaarde van actieve kennis van het Nederlands niet beperkt worden tot leidinggevenden, maar moet zij ook gelden voor de begeleiders.

5.5. *Aandachtspunten*

De spreekster pleit ervoor om de uitvoeringbesluiten aan een Brusseltoets te onderwerpen. Zo dreigen de infrastructuurnormen voor binnen- en buitenruimte zowel de uitbreiding als het behoud van bepaalde plaatsen in voorzieningen in het gedrang te brengen.

De rol van enig lokaal loket wordt bij voorkeur toegewezen aan de VGC, waarmee het werkveld nu al een vrij goede band onderhoudt, wat niet het geval is met de meeste gemeenten. Dat moet wel gebeuren in samenspraak met de voorzieningen en bestaande structuren als CKO en Opvoeden in Brussel. Tot slot is een naadloze overgang naar het

kleuteronderwijs alleen realiseerbaar door de capaciteit te verhogen en de inschrijvingsregels verder aan te passen.

6. Vragen

Mevrouw *Mia De Vits* vraagt hoe de kinderopvang het vertrouwen kan herstellen met ouders die in armoede leven. Van de heer Schyvens wil het lid, dat onderstreept dat kinderopvang een vrije keuze blijft, weten hoe hij staat tegenover het feit dat het ontwerp van decreet niet inkomensgerelateerde opvang laat voortbestaan, en dat speciale noden pas in trap 3 van het subsidiesysteem aan bod komen. Worden op die manier de gelijke toegangskansen, waarvan onderzoek leert dat ze in Vlaanderen nog altijd onvoldoende bestaan voor armen, alleenstaanden en allochtonen, niet verkleind?

Mevrouw *Vera Van der Borgh* heeft begrip voor de terechte vragen van het Vlaams Netwerk. Zien zij, wat de sociale functie betreft, heil in de heroriëntatie van de middelen voor de opvoedingswinkels, die hun doelgroep niet blijken te bereiken, naar inloopcentra als het Brusselse Baboes?

De heer *Paul Delva* ziet geen reden waarom men voor kinderen die een band hebben met het Nederlands, niet bij decreet een voorrangswetgeving zou kunnen uitwerken die parallel loopt met die in het onderwijs. Dat is ook nodig als men jonge, Nederlandstalige gezinnen naar Brussel wil halen. Hij sluit zich ook aan bij het pleidooi voor kennis van het Nederlands bij begeleiders. Zonder die vergunningsvoorwaarde zal de toestand misleidend blijven.

Mevrouw *Marijke Dillen* meent dat de terechte opmerkingen uit de nota van het Vlaams Netwerk over het lokaal loket niet alleen voor armen maar voor iedereen gelden. Zij vraagt om concrete suggesties.

Mevrouw *Vera Jans* vond de beschrijving van de manier waarop de armen hun situatie ervaren, verhelderend. Het is een verhaal dat nog veel meer dan vandaag al het geval is, verteld moet worden aan de begeleiders. Ook zij onderstreept dat er geen sprake is van verplichting, maar men probeert wel zoveel mogelijk alle kwetsbare gezinnen te bereiken. Ze geeft anderzijds toe dat, doordat er geen overschot aan plaatsen is, het evenwicht tussen de drie functies moeilijk blijft. Zijn de sprekers het er tot slot mee eens dat het sociale tarief van 1,5 euro voor een dag kinderopvang een verkeerd signaal is vanwege de overheid?

Mevrouw *Lies Jans* vraagt of het pleidooi van mevrouw Chielens voor een voorrangswetgeving bij decreet het karakter heeft van een eis. Vreest zij dat het ontbreken van de kennis van het Nederlands bij de begeleiders als vergunningsvoorwaarde tot gevolg zal hebben dat een groter aantal initiatieven alleen een vergunning en geen subsidie zal aanvragen? Verwacht zij dat de VGC zelf of eerder haar partnerorganisaties het lokaal loket zullen verzorgen?

Mevrouw *Griet Coppé* vraagt of zij goed heeft begrepen dat het Vlaams Netwerk het opentrekken van de kinderopvang tot het sociale en het pedagogische een misslag vinden.

De heer *Swa Schyvens* legt uit dat het vertrouwensverlies niet op één dag plaatsvindt. Het is een aaneenschakeling van tegenslagen, verkeerd uitgedraaide hulpvragen, foute doorverwijzingen en niet waargemaakte beloftes, die tot gevolg hebben dat men het vertrouwen kwijtraakt in alle maatschappelijke systemen. Wie in armoede leeft, zondert zich af en het kost jaren om dat vertrouwen te herstellen. De heer Swa Schyvens herinnert eraan dat sommige mensen al generaties lang in armoede leven.

Bij hemzelf heeft het, nadat hij de eerste stap had gezet, vijftien jaar geduurd voor er opnieuw enig vertrouwen was. Vijftien jaar lang zijn mensen met hem bezig geweest. Hij hoopt dat de commissieleden inzien dat vertrouwen herstellen een werk van lange duur is.

Mevrouw *Griet Briels* verzekert dat toegankelijkheid en betaalbaarheid wel degelijk belangrijk zijn, maar zij vormen slechts de eerste stap en zullen op zich niet meteen de gewenste instroom genereren. Er blijven andere drempels en ook op de overwinning daarvan moet ingezet worden. Zij roept daarop de wedervraag op of alle opvanginitiatieven wel zitten te wachten op kinderen in armoede.

Wat de bijdragen betreft, geeft zij de voorkeur aan één enkel systeem, het inkomensgerelateerde. Bij het sociale tarief wijst ze erop dat anderhalve euro zeer veel geld is voor iemand die in armoede leeft. De optrekking ervan zal een bijkomende reden vormen om geen gebruik te maken van kinderopvang. Mevrouw *Griet Briels* geeft het voorbeeld van Romakinderen, die dan in de plaats van al bedelend geld te verdienen, integendeel meer zullen kosten. Gratis opvang wil ze echter evenmin. Deze ouders beseffen dat opvang geld kost, en willen hun bijdrage betalen.

Voor kinderopvang als manier om kinderen attitudes bij te brengen, zijn alternatieven. Ouders in armoede geven aan dat zij vooral een netwerk nodig hebben om andere ouders te ontmoeten, zonder hulpverlening of opvolging. Zij is het ermee eens dat de drempel van de opvoedingswinkels te hoog is. Armen zijn immers bang dat hun hulpvraag in de winkel een leger hulpverleners op hun spoor zal zetten, die met allerlei verplichtingen komen aanzetten.

Tot slot herhaalt ze nog enkele concrete suggesties: voldoende tijd nemen voor een kwaliteitsvolle inschrijving, inkomensgerelateerd werken, een duidelijke dagprijs zonder extra's achteraf, en lokale loketten die volledige duidelijkheid verschaffen.

Mevrouw *Marijke Chielens* antwoordt dat de thans door de voorzieningen gehanteerde voorrangregels verzekerd moeten worden. Als dat kan zonder aan het ontwerp van decreet te sleutelen, moet men uitleggen hoe. Juristen denken echter dat een en ander bij decreet moet vastgelegd worden.

Wat de feitelijk Franstalige voorzieningen met een vergunning van Kind en Gezin zullen doen als Nederlands sprekende begeleiders een vergunningsvoorwaarde worden, is koffiedik kijken. Het zou in elk geval goed zijn dat een dialoog op gang komt tussen Vlaamse en Franse Gemeenschap met het oog op afspraken over overgangsmaatregelen voor wie naar ONE wenst over te gaan.

Wat de regierol van de VGC betreft, herhaalt ze haar eerdere opmerkingen maar vult aan dat ze de rol van CKO wil uitgebreid zien van de vijfhoek naar de negentien gemeenten. Dat zou dan een lokaal loket kunnen vormen, met een aantal bijkomende plaatsen omwille van de buurnabijheid

7. Uiteenzetting door mevrouw Dany Depreitere, voorzitter, en mevrouw Ann Veys, juridisch adviseur UnieKO

7.1. *Subsidiëring*

Mevrouw *Dany Depreitere* deelt mee dat UnieKO de doelstelling in artikel 3 van het ontwerp van decreet onderschrijft, maar de evenwichtige verweving van de aanbod- en de vraaggestuurde sector vindt zij een even grote uitdaging

Thans werken ongeveer 12.500 mensen in een vraaggestuurd en ongeveer 3000 in een aanbodgestuurd systeem. Het geheel is echter onderhevig aan een vraaggestuurde economie.

De nood aan kinderopvang is immers afhankelijk van de economische en demografische ontwikkeling.

Trapsubsidies in een volledig aanbodgestuurd systeem brengen het gevaar mee dat men plaatsen creëert op basis van de subsidie in de plaats van de noden. Onbenutte, betaalde plaatsen vormen een ander risico. De vraag is of de openplaatsenregistratie en de voorrangregel voldoende kansen geven aan de sociale functie. Een ander punt van kritiek is dat ouders die niet in trap 2 kunnen, een veel hogere prijs betalen ingeval trap 1 niet kostendekkend is. De spreekster denkt bijvoorbeeld aan de werkgevers in paritair comité 331, waarvan de kostprijs tussen 42 en 45 euro ligt. Als trap 1 integendeel kostendekkend en aanbodgestuurd is, zet men de deur open voor investeerders.

UnieKO ijvert voor de opname van trap 1 + 2 in een meer vraaggestuurd systeem, zoals het huidige IKG, een derdebetalersysteem met een gecontroleerde voorrangsgroep en een vaste prijs binnen een kader voor de andere ouders. Dat is immers budgettair beheersbaar dankzij de stapsgewijze uitbreiding van de voorrangsgroep. Het is ook een sociaal systeem, dat niet gebonden is aan voorzieningen, ouders de volledige keuzevrijheid laat, flexibel is, overal toepasbaar, en meer kansen biedt op een sociale mix.

UnieKO ziet het lokaal loket, de kindcode en een lokaal budget als één pakket in een lokaal voorrangsbepaald beleid. Er kan zelfs sprake zijn van een bepaalde quote die kan leiden tot een extra premie wanneer men in specifieke gebieden een zeer grote voorrangregel invult. Het systeem bevordert ook de kwaliteit omdat de concurrentie gaat over de inhoud en niet de prijs, en het speelt beter in op de fluctuerende vraag. UnieKO ziet verder veel digitale toepassingsmogelijkheden.

7.2. Ondernemen in de kinderopvang

Op het vlak van ondernemen in de kinderopvang, waarschuwt de spreekster voor foute angstvergelijkingen met het buitenland. Het gaat in Vlaanderen niet om beursgenoteerde bedrijven maar veeleer om zelfstandigen die werken aan de armoedegrens. De overheid moet inzetten op dit potentieel aan sociale ondernemers, die het om de inhoud en niet om het geld te doen is. Veel van hen zijn vrouwen. In de afgelopen tien jaar werd door hen geïnvesteerd in 20.000 nieuwe plaatsen.

Flexibele opvang is noodzakelijk en de bijhorende subsidie moet ingezet worden in alle vergunde opvang. Daar niet voor kiezen is onbegrijpelijk, want flexibiliteit is bij uitstek een eigenschap van ondernemers. Integratie van kinderen met specifieke zorgen moet eveneens maximaal verspreid worden. UnieKO vraagt zich af waarom men nu zou inkrimpen als men in 2020 behoeftedekkend wil zijn.

UnieKO vreest een terugkeer naar de moeilijke, discriminerende situatie van de laatste twintig jaren, namelijk een kleine markt van zelfstandigen (trap 1) en een grote markt van gesubsidieerde kinderopvang (trap 2 en 3), met de huidige gekende scheeftrekking.

UnieKO waardeert de explicitering van de werksituatie van de ouders in de voorrangregel. Het lokaal loket, het Vlaamse registratiesysteem en de persoonlijke contacten moeten samen zorgen voor de toegankelijkheid. Wel kan het ontwerp van decreet gelezen worden als zeer stringent bij niet-naleving van bepaalde uitvoeringsbesluiten, terwijl de rechten van de uitvoerder minimaal blijven. UnieKO pleit voor meer evenwicht.

Tot slot vraagt mevrouw Dany Depreitere om een analyse van de economische impact van het ontwerp van decreet en een van de administratieve vereenvoudiging.

7.3. *Europatoets*

Mevrouw *Ann Veys* gaat na hoe de kinderopvang ingebed is in de Europese wetgeving. Kinderopvang gebeurt tegen betaling en is dus een economische activiteit. Het is ook een taak van algemeen belang. Daardoor wordt dit in de Europese wetgeving beschouwd als een dienst van algemeen economisch belang. Eigenlijk is kinderopvang een sociale dienst van algemeen belang, maar dat begrip is op Europees vlak nog niet juridisch verankerd.

Op DAEB's zijn de interne marktregels en de mededingingsregels van toepassing. De interne marktregels impliceren dat er alleen gereguleerd dient te worden indien nodig, dat er een gelijke toepassing moet zijn van de norm op gelijke situaties en dat de norm evenredig moet zijn aan de beoogde doelstelling. De mededingingsregels impliceren dat staatssteun in principe verboden is tenzij men kan bewijzen dat de subsidies niet meer bedragen dan strikt noodzakelijk en er een redelijke verantwoording is.

Wat betreft het vergunningssysteem, verbieden de interne marktregels elke belemmerende maatregel tenzij die noodzakelijk is voor en proportioneel met een reden van algemeen belang. De noodzakelijke reden van algemeen belang is de bescherming van de rechten en het welzijn van jonge kinderen en gezinnen. Daarom bepaalt artikel 4 van het ontwerp van decreet dat iedereen die kinderopvang wil organiseren, een vergunning moet hebben. In overeenstemming met de Europese Dienstenrichtlijn geldt de vergunning voor onbepaalde duur. Inzake het vergunningssysteem doorstaat het ontwerp van decreet dus de Europatoets.

In de artikelen 7 tot 10 van het ontwerp van decreet is een kader uitgetekend voor de subsidiëring. Hier heeft een reden van algemeen belang te maken met het voorzien in een betaalbare, kwaliteitsvolle en toegankelijke kinderopvang. De subsidiecriteria moeten noodzakelijk en proportioneel zijn aan het algemeen belang. Die criteria moeten nog verder uitgewerkt worden in de uitvoeringswetgeving. Volgens het Europese recht moet een subsidie steeds aan bepaalde taken worden gekoppeld. Wie dezelfde taken uitoefent, moet daarvoor dezelfde subsidie krijgen. Het mag dus niet gaan om de subsidiëring van een bepaalde rechtsvorm of initiatiefnemer. Daarom wordt in de artikelen 7 en volgende een getraptd subsidiesysteem ingevoerd.

Staatssteun is in principe verboden tenzij het bewijs kan worden geleverd dat de subsidies niet hoger zijn dan strikt noodzakelijk en er een redelijke verantwoording is. Eind 2011 zijn de Europese regels voor de staatssteun gewijzigd. Onder bepaalde voorwaarden is de staatssteun, de compensatie voor het uitvoeren van een DAEB, niet verboden en hoeft die ook niet aangemeld te worden. Om van de vrijstelling van aanmelding van staatssteun te genieten moet de toewijzing, ongeacht het bedrag, beperkt blijven tot maximaal tien jaar tenzij van de dienstverlener een aanzienlijke investering wordt geleverd die moet worden afgeschreven over de volledige duur van de toewijzing. Wat de kinderopvang betreft, moet dit nog verder worden uitgewerkt in de uitvoeringswetgeving. Voor de subsidieregels is dit echter een belangrijke uitzondering.

Mevrouw *Ann Veys* besluit dat dit ontwerp van decreet op vlak van vergunning en subsidiëring, onder voorbehoud van de verdere uitvoeringsbesluiten, de Europatoets doorstaat.

7.4. *Aandacht voor groei*

Mevrouw *Dany Depreitere* vraagt bijzondere aandacht voor de groeipaden. De periode tot 2020 dreigt delicaat te worden. Een deel van de ouders en een deel van de voorzieningen passen niet binnen dit systeem. Sommige sociaal zwakkeren zullen geen kansen krijgen. Er is ook geen garantie voor het krijgen of het behouden van de inkomensgerelateerde kinderopvang, bijvoorbeeld bij een verhuizing. IKG is immers gekoppeld aan de voorziening

en haar quoterings. Er is ook gevaar voor klasseopvang. De voorzieningen die niet in het IKG zitten, zullen de betere verdieners aantrekken. Trap 2 geldt ook maar voor een deel van de bevolking. Trap 3 is bestemd voor de kwetsbare gezinnen. Dat gaat in tegen het principe van de sociale mix. Hoe moet men omgaan met de discriminaties in het groeipad? Tot 2020 zal men nog een aantal jaren keuzes moeten maken binnen het huidige systeem. Men zal bijvoorbeeld moeten kiezen tussen uitbreiding of behoud van het aantal plaatsen. Uiteindelijk kunnen heel wat voorzieningen nu nog niet in het IKG-systeem stappen. Hoe zal men uitbreiden zolang er geen gelijke financiering is? Zal men kiezen voor het IKG-systeem of voor de erkende kinderopvang?

7.5. *Kwaliteit*

Inzake de kwaliteit besteedt het ontwerp van decreet heel wat aandacht aan de rechten van de toezichthouder en niet aan de rechten van de gecontroleerde. De spreekster sluit zich aan bij het advies van de Raad van State dat de nadruk legt op het recht op privacy en op gezinsleven. De verslagen die de gecontroleerde zal krijgen, zullen een bewijswaarde hebben tot bewijs van het tegendeel. De gecontroleerde heeft veertien dagen tijd voor een schriftelijke reactie. Daar heeft UnieKO het moeilijk mee. Daartegenover pleit UnieKO voor een positieve impuls in de kinderopvang. Pedagogische ondersteuning kan zorgen voor een dergelijke positieve impuls, zowel voor de gezinsopvang als voor de groepsopvang. UnieKO denkt daarbij aan een persoon die constant telefonisch beschikbaar is en aan de mogelijkheid van praktische ondersteuning ter plaatse op vraag. Het zou moeten gaan om een neutrale positieve derde mening en niet om een controle-instantie.

De ratiobepaling is afhankelijk van veel factoren. De groepsinvulling is een belangrijk element. De aanwezigheid van zieke kinderen, anderstalige kinderen, kansarme kinderen, kinderen die maar af en toe naar de opvang komen en baby's maakt een groep moeilijker hanteerbaar. Ook de groepscohesie van de medewerkers is belangrijk voor de draagkracht van de begeleidersgroep. Een schadelijke ratio is gevaarlijk voor de belendende sectoren die niet vervat zijn in het ontwerp van decreet. De visietekst spreekt namelijk over een maximale aansluiting tussen kinderopvang en kleuterschool. UnieKO vindt het beter om verantwoordbare groeps grootte en verantwoordbare ratio niet cijfermatig te bepalen. Er is nood aan een inventieve regelgeving, die dwingt waar nodig, maar die toelaat waar mogelijk. UnieKO stelt voor om te werken met een soort van vork waarbij de draagkracht van de groep bepaald wordt door een aantal criteria. De toezichthoudende instantie dient dit op te volgen.

Het gevaar bestaat dat de lat zeer hoog wordt gelegd in de uitvoeringsbesluiten. Tijdens het overleg is gebleken dat alle actoren in de kinderopvang de kwaliteitsdoelstellingen toejuichen. Iedere kwaliteitseis heeft echter een invloed op het prijskaartje. Als de kinderopvang te duur wordt, zal iemand daarvoor moeten betalen, hetzij de ouder, hetzij de overheid. Als de kinderopvang onbetaalbaar wordt, zal er een opvangtekort ontstaan. Dan dreigt er opnieuw een zwart circuit te ontstaan. Kinderopvang in Vlaanderen is kwalitatief, ouders die opvang hebben zijn hoofdzakelijk tevreden, dat moet behouden blijven.

UnieKO vraagt aandacht voor de federale regelgeving die verweven zit in de uitvoering van de kinderopvang in Vlaanderen. Daarom vraagt UnieKO een spoedige bijeenkomst van de interministeriële conferentie Familie.

Behalve pedagogische ondersteuning vraagt UnieKO ook ondersteuning op diverse domeinen tijdens de transitie. Zo wil het een maximaal aantal plaatsen vrijwaren van stopzetting. Wie jaren een goede kinderopvang leverde, mag nu de moed niet verliezen.

8. Uiteenzetting door de heer Bruno Vanobbergen, Kinderrechtencommissaris, en mevrouw Leen Ackaert, medewerker Kinderrechtencommissariaat

De heer *Bruno Vanobbergen* gaat in op het advies van het KRC. Daarbij werd aandacht besteed aan vier belangrijke elementen. Vooreerst krijgt het KRC via het ombudswerk signalen binnen over de kinderopvang. Daarbij gaat het doorgaans om fundamentele zaken zoals het tekort aan opvang, het weinig transparante kinderopvangbeleid en de problemen die het gevolg zijn van het uitblijven van een vergunningsplicht. Verder vormen de vier leidende principes van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind de rode draad doorheen het advies. Het gaat meer concreet om de non-discriminatie, het belang van het kind, de participatie en het recht op leven en ontwikkeling. Het KRC besteedt ook aandacht aan internationale richtlijnen. De Raad van Europa heeft in 2002 verschillende aanbevelingen geformuleerd voor de uitbouw van een kwaliteitsvol kinderopvangbeleid. Het VN-Comité voor de Rechten van het Kind pleit in zijn General Comment 7 voor een holistische en integrale benadering van jonge kinderen tussen nul en acht jaar. Een kwaliteitsvolle kinderopvang is volgens het KRC een basisrecht voor alle kinderen dat deel uitmaakt van een integraal kindbeleid.

8.1. Vijf overwegingen

Op vraag van Kind en Gezin had het KRC al advies bij de visienota decreet Kinderopvang (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 600/1) uitgebracht. Verschillende elementen van dat advies komen terug in het ontwerp van decreet. In de memorie van toelichting wordt het Kinderrechtenverdrag bijvoorbeeld bestempeld als een belangrijk kader. Toch formuleert het KRC een aantal fundamentele overwegingen bij het ontwerp van decreet.

8.1.1. Kinderopvang en een integraal kindbeleid

Een eerste belangrijke overweging is dat de kinderopvang een onderdeel dient te zijn van een integraal kindbeleid. Dat komt expliciet aan bod in General Comment 7. Behalve de kinderopvang maken ook de opvoedingsondersteuning, het ouderschapsverlof en de eerstelijnsgezondheidszorg deel uit van dat integrale kindbeleid. Vandaag moeten de ouders die puzzel vaak zelf in elkaar steken. De verschillende instellingen die zich bezighouden met jonge kinderen moeten op elkaar worden afgestemd. Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan kwetsbare groepen. Er moet ook een goede monitor worden ontwikkeld. Van daaruit moeten goede informatiecampagnes worden ontwikkeld, voor ouders en voor professionelen. Een integrale benadering kan ook een verbrokkeld beleid voorkomen waarbij het moeilijk is om lacunes in beeld te brengen. Een integraal beleid betekent echter niet dat er bijkomende initiatieven moeten worden ontwikkeld. Bestaande initiatieven kunnen worden ingezet om het integrale kindbeleid vorm te geven. Daarbij denkt het KRC onder meer aan de rechtenverkenner, die de ouders kan informeren over de bestaande financiële ondersteuningsinitiatieven, en aan de Huizen van het Kind.

8.1.2. Kinderopvang als basisrecht voor alle kinderen

Een tweede overweging is dat kinderopvang moet worden beschouwd als een basisrecht voor alle kinderen. Op dat vlak is het ontwerp van decreet heel ambitieus. Via het getrapte subsidiesysteem formuleert het een duidelijk engagement, zeker ten aanzien van kwetsbare gezinnen. Het KRC juicht dat toe omdat het raakvlakken ziet met een preventieve aanpak. In de Commissie Jeugdzorg werd opgemerkt dat mensen op bepaalde diensten een beroep kunnen doen dankzij de structurele verankering. Als kinderopvang een recht is, dan moet men voorkomen dat het zou gaan om een voorwaardelijk recht. Op dat vlak ziet het KRC een aantal belangrijke valkuilen in het ontwerp van decreet. Als een voorziening voor kinderopvang niet in het getrapte subsidiesysteem stapt, dan kan dat bijvoorbeeld een grote impact hebben op sociaal kwetsbare gezinnen. Men dient de nodige aandacht

te besteden aan de geografische verdeling van de voorzieningen van kinderopvang. Dat is een opdracht voor het lokale loket kinderopvang en voor het lokaal overleg kinderopvang. Zij kunnen systematisch lacunes in kaart brengen en aldus remediërend optreden. Men moet dus niet alleen in voldoende middelen voorzien. Men moet ook duidelijk aangeven waar welke middelen zullen worden ingezet.

8.1.3. Het belang van het kind

Een derde overweging betreft het belang van het kind. Men moet een evenwicht vinden tussen de economische, de pedagogische en de sociale betekenis van kinderopvang. Het KRC hecht veel belang aan de pedagogische en de sociale opdracht. In veel discussies lijkt de economische betekenis te primeren op de pedagogische en de sociale opdracht. Als men overweegt om de vergunning van een voorziening voor kinderopvang in te trekken, worden bijvoorbeeld vooral economische argumenten aangehaald. Voorzieningen worden soms opgehouden vanwege het tekort aan kinderopvang. Men kan zich afvragen of dit wel het belang van de kinderen dient.

8.1.4. Een kwaliteitsvol kinderopvangbeleid

Een vierde overweging heeft betrekking op een kwaliteitsvol kinderopvangbeleid. Het KRC heeft zich daarbij sterk laten inspireren door de kwaliteitsvereisten die werden geformuleerd door de 'Competence Requirements in Early Childhood Education and Care'. Deze kwaliteitsvereisten worden opgesomd in het advies van het KRC. De aandacht voor kwaliteit situeert zich niet alleen op het microniveau van de werkvloer, maar ook op meso- en macroniveau. Het ontwerp van decreet komt op verschillende punten tegemoet aan die kwaliteitsvereisten. Daarbij denkt het KRC onder meer aan de keuze voor een vergunningssysteem en aan het belang dat men hecht aan de toezichthouders. Er zijn echter ook tekorten, onder meer inzake het omschrijven van de arbeidsvoorwaarden binnen de kinderopvang en inzake het operationaliseren van de draagkrachtvereisten. Dit punt heeft volgens het KRC tot nog toe onvoldoende aandacht gekregen.

Daarnaast presenteert de overheid zich in het ontwerp van decreet vooral als een subsidiërende en controlerende instantie, en is er minder aandacht voor de ondersteunende rol van de overheid. Het KRC is van oordeel dat die ondersteunende rol expliciet moet worden opgenomen in het ontwerp van decreet. Daarbij moet aandacht worden besteed aan opleiding en vorming. Die worden niet expliciet vermeld in het ontwerp van decreet. In de praktijk neemt de overheid nochtans deze taak op. Daarnaast moet ook de praktische ondersteuning van de kinderopvang in het ontwerp van decreet vermeld worden. Er is wel voldoende informatie over nieuwe regelgeving, bijvoorbeeld rond infrastructuur en veiligheid, maar er is onvoldoende ondersteuning bij het implementeren van die regelgeving. Vroeger werd die ondersteunende rol soms opgenomen door de inspectie.

Het KRC vindt het belangrijk dat het kwaliteitstoezicht de exclusieve rol van de overheid blijft. Daarom moeten de bevoegdheden van het agentschap Zorginspectie explicieter worden opgesomd in het ontwerp van decreet. Als er andere vormen van toezicht zouden worden georganiseerd, dan moet er aangegeven worden wie daarvoor financieel verantwoordelijk is. Het kan niet de bedoeling zijn dat de voorzieningen zelf daarvoor verantwoordelijk zijn. Als men ook zou werken met private toezichthouders, dan moet men een duidelijk toetsingskader ontwikkelen. Het KRC ziet het agentschap Zorginspectie echter als de enig mogelijke toezichthouder binnen de context van de kinderopvang. Zo kan men een onafhankelijk toezicht verzekeren. In het laatste jaarverslag van het agentschap Zorginspectie is immers gebleken dat het aantal aandachtsvoorzieningen sterk is toegenomen.

8.1.5. Het recht op participatie

Een laatste overweging houdt verband met de verwijzing naar het Kinderrechtenverdrag in de memorie van toelichting. Het KRC meent dat men daarbij niet alleen naar de provi-

sie- en protectierechten moet kijken, maar ook naar de participatierechten. Dat is natuurlijk niet evident als men werkt met baby's en jonge peuters. Toch moeten ook zij worden beschouwd als jonge actieve betekenisverleners. Het is belangrijk dat de professionals worden getraind om de signalen van jonge kinderen maximaal op te vangen en om daar de gepaste zorg aan te besteden. De ouders moeten maximaal de kans krijgen om hun opvoedingsverantwoordelijkheid op te nemen. Daarom is de aandacht voor communicatie zo belangrijk.

9. Vragen van de leden

Mevrouw *Vera Van der Borgh* wil weten welke ervaring de mensen van UnieKO hebben met instrumenten als KidsInvest en het Vlaams Agentschap Ondernemen. Beschikt UnieKO over voldoende tools om de zelfstandige kinderopvang te helpen waar dat nodig is?

Hoe schat UnieKO de financiële gevolgen in van dit ontwerp van decreet? Zal de zelfstandige kinderopvang meer middelen ontvangen of minder? Wat zijn de gevolgen ervan voor de draagkracht van de onthaalouders?

Welke impact zal dit ontwerp van decreet hebben indien de nieuwe erkenningsvoorwaarden opgelegd worden zonder dat daar al subsidies tegenover staan? Heeft de vrees voor het ontstaan van een nieuw zwart circuit hiermee te maken?

Hoe ziet het KRC de invulling van het lokaal loket kinderopvang?

Mevrouw *Mia De Vits* stelt vast dat UnieKO vreest dat er in de periode tot 2020 een klasseopvang zal ontstaan. Het KRC stelt vast dat het gaat om een sterk voorwaardelijk systeem. Tot 2020 zal het aanbod dus onvoldoende zijn om het recht op kinderopvang te garanderen. Ze denkt dat men dat probleem kan opvangen door het lokaal loket in die tussenperiode niet alleen te beschouwen als een registratiesysteem. Er zou ook discussie moeten worden gevoerd over het inschrijvingsbeleid zodat een sociale mix wordt gegarandeerd. Ze vraagt zich af of men in trap 1 niet ook aandacht zou moeten besteden aan kwetsbare gezinnen.

Ze is het ermee eens dat het geen zin heeft om te streven naar een uitbreiding van het aantal plaatsen als het nieuwe systeem tegelijk ook leidt tot het verdwijnen van plaatsen. Dat hangt samen met de financiering, maar ook met het feit dat sommige mensen het niet meer zien zitten en afhaken. Dat kan te maken hebben met de slechte loons- en arbeidsvoorwaarden. Daarom denkt ze dat het goed zou zijn om op termijn een groeipad uit te tekenen voor de loon- en arbeidsvoorwaarden en voor de kwalificaties. Wat denkt UnieKO over een groeipad om de kwaliteit en de kwalificaties te verhogen, en om de loons- en arbeidsomstandigheden te verbeteren? Dat is volgens haar absoluut noodzakelijk om het huidige aantal plaatsen te behouden.

De heer *Tom Dehaene* heeft begrepen dat de beide sprekers het hadden over een mogelijke pedagogische begeleiding. Moet die begeleiding verplicht worden, ook voor zelfstandige onthaalouders?

Mevrouw *Dany Depreitere* begint haar antwoord met de opmerking dat UnieKO heeft kunnen meewerken aan het actieplan van de minister voor de ondersteuning van de zelfstandige kinderopvang. De voorzieningen in nood die zijn geholpen door Agentschap Ondernemen, KidsInvest, Kind en Gezin, VoorZet en UnieKO, zijn tevreden. Er is bijvoorbeeld een instrument uitgewerkt voor overnames.

De financiële gevolgen van dit ontwerp van decreet voor de zelfstandige sector zullen volgens haar pas duidelijk worden na het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten. UnieKO

denkt dat de mensen die niet aan bod komen in de tweede subsidietrap het zeer moeilijk zullen hebben om te overleven. Als elke werknemer onder dezelfde loonsvoorwaarden kan werken, dan zal de opvangprijs voor de ouders sowieso 42 tot 45 euro bedragen. Ze vraagt zich af of veel ouders dat kunnen betalen.

Men dient rekening te houden met de draagkracht van de zelfstandige onthaalouder. Die draagkracht heeft echter niet alleen te maken met het aantal kinderen, maar ook met de kinderen zelf die men opvangt. Dat kan men moeilijk voor een hele periode vastleggen. Het moet altijd opnieuw getoetst worden.

De vrees voor het zwarte circuit heeft te maken met een mogelijke stijging van de kostprijs van de kinderopvang als de lat te hoog wordt gelegd. Voorzieningen die niet aan bod komen in trap 2 en in trap 3, zullen die kosten moeten verhalen op de ouders. Als die dat niet kunnen betalen, dan heeft die kinderopvang geen bestaansreden meer. Dan zal men creatieve oplossingen zoeken om te voldoen aan de vraag van de ouders.

De situatie tot 2020 is een grote bezorgdheid voor UnieKO. De term klasseopvang is misschien wat stereotiep. UnieKO vraagt zich af of men de sociale functie kan waarmaken binnen een aanbodgestuurd systeem. De vraag vanuit de groepen waarop de voorrangregel van toepassing is, zal niet altijd in te passen zijn binnen het beschikbare aanbod. De vraag fluctueert trouwens. Een wijk met jonge kinderen zal twintig jaar later een oude wijk zijn. Daarom moet de kinderopvang flexibel zijn.

Het lokaal loket kan aangeven dat er in een bepaald gebied meer plaatsen nodig zijn om de kansarmen aan bod te laten komen in de kinderopvang. Daarbij moet men ook aandacht hebben voor de keuzevrijheid van de ouders. Die zijn niet veel geholpen met een opvangplaats volgens inkomen die zich tien kilometer verder bevindt. Het is onduidelijk of iedereen in 2020 opvang zal kunnen vinden in de eigen omgeving. Daarvoor kan het lokaal loket geen oplossing bieden. Het kan de mensen wel helpen om een plaats te vinden. Misschien moet het lokaal loket ook een budget krijgen om sociaal zwakkeren financieel te ondersteunen om lokaal een opvangplaats te kunnen krijgen.

Mevrouw Dany Depreitere zegt dat uit een bevraging blijkt dat 89 percent van de mensen die actief zijn in de kinderopvang over een aangepaste kwalificatie beschikt. Ze vindt wel dat de sector moet worden gestimuleerd om zoveel mogelijk gekwalificeerd personeel aan te werven en om bijkomende vorming te volgen. De zelfstandige sector is ontstaan uit de samenwerking van verschillende onthaalouders. Soms wordt opgemerkt dat die mensen misschien beter een cursus bedrijfsbeheer zouden volgen. Zij hecht echter meer belang aan de motivatie van die mensen om kinderen op te vangen. Dat is een belangrijke kracht die men zou moeten behouden. Gezien het groeiende belang van de regelgeving wordt een goed beheer natuurlijk steeds noodzakelijker voor de leefbaarheid. Daarom moet men de mensen zoveel mogelijk tools aanbieden om dat waar te maken. Ze vreest dat veel mensen zullen afhaken als men in de uitvoeringsbesluiten de lat te hoog legt en als de financiële ruimte te klein wordt. Ze ziet wel iets in een verplichte begeleiding. Ze hecht veel belang aan de pedagogische begeleiding, maar ook een bedrijfskundige begeleiding moet mogelijk zijn.

De heer *Bruno Vanobbergen* meent dat het lokaal loket kinderopvang de ouders degelijk moet informeren en hen gepast moet ondersteunen. Dat zijn ook twee kernwoorden voor de uitbouw van het Huis van het Kind. Door de inbedding van het lokaal loket kinderopvang binnen een breder Huis van het Kind kan een integrale benadering worden gerealiseerd. Zo kan men ook voorkomen dat ouders bepaalde informatie of bepaalde vormen van ondersteuning niet krijgen, alleen omdat ze niet op de hoogte zijn.

Er zijn volgens hem minstens twee redenen om de pedagogische begeleiding verplicht te maken voor alle voorzieningen. Op dit ogenblik verblijft 30 tot 35 percent van de kinderen

in een zelfstandig kinderdagverblijf of bij een zelfstandige onthaalouder. Uit de jaarverslagen van Kind en Gezin en van het agentschap Zorginspectie blijkt echter dat er net over die instanties bijzonder weinig informatie is. Bovendien haalt het agentschap Zorginspectie vaak pedagogische redenen aan om voorzieningen te omschrijven als aandachtsvoorzieningen of om ze een negatief advies te geven.

Mevrouw *Leen Ackaert* vult aan dat het KRC een integrale visie heeft op de invulling van het lokale loket. Het Huis van het Kind wordt georganiseerd rond de consultatiebureaus van Kind en Gezin. Ze vindt het positief dat Kind en Gezin bij elk individueel gezin kan ingaan op allerlei aspecten, onder meer kinderopvang en ouderschapsverlof. Binnen het Huis van het Kind moet er een loketfunctie blijven bestaan waar men ingaat op de vragen naar kinderopvang. Daar moeten eventuele tekorten inzake de geografische spreiding worden gesignaleerd en moet er extra aandacht worden besteed aan maatschappelijk kwetsbare groepen.

Tom DEHAENE,
voorzitter

Griet COPPÉ
Felix STRACKX
Lies JANS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ckg	centrum voor kinderzorg en gezinsondersteuning
CKO	centrum voor kinderopvang
CoRe	Competence Requirements in Early Childhood Education and Care
DAEB	diensten van algemeen economisch belang
GOK	gelijke onderwijskansen
HIVA	Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving
IBO	initiatief voor buitenschoolse opvang
IKG	inkomensgerelateerd
KAV	Kristelijke Arbeiders Vrouwenbeweging
KRC	Kinderrechtencommissariaat
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
ONE	L'Office de la Naissance et de l'Enfance
PISA	Programme for International Student Assessment
PPJ	Pluralistisch Platform Jeugdzorg
UnieKO	erkende beroepsvereniging voor de zelfstandigen in de kinderopvang in Vlaanderen en Brussel
VBJK	Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VIA	Vlaams Intersectoraal Akkoord
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
VN	Verenigde Naties
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
Wanda	Waarderen, Analyseren en Daden